

GMINA LIPOWA

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LIPOWA

zgodnie z uchwałą Rady Gminy w Lipowej o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa nr XLI/1239/21 z dnia 28 października 2021 r.

ARCHIMEDES - Paweł Duś - Bielsko - Biała

Opracowanie:

mgr Alicja Borowicz - kierownik zespołu autorów prognozy

Alicja Borowicz

mgr Agnieszka Zarajczyk

Agnieszka Zarajczyk

maj 2022

SPIS TREŚCI:

1.	Wstęp	2
1.1	<i>Przedmiot opracowania</i>	2
1.2	<i>Podstawa formalno-prawna opracowania</i>	2
1.3	<i>Materiały wykorzystane</i>	3
2.	Cel, zakres oraz powiązania prognozy z innymi dokumentami	4
3.	Metodyka opracowania oraz przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień dokumentu	5
4.	Ustalenia i cele zmiany Studium	6
5.	Opis środowiska terenu w oparciu o opracowanie ekofizjograficzne	12
5.1	<i>Położenie, powierzchnia i ukształtowanie terenu</i>	12
5.2	<i>Budowa geologiczna</i>	13
5.3	<i>Hydrografia</i>	14
5.4	<i>Warunki klimatyczne</i>	15
5.5	<i>Warunki przyrodnicze</i>	16
5.6	<i>Obszary i obiekty przyrodnicze podlegające ochronie</i>	19
5.7	<i>Obszary i obiekty kulturowe podlegające ochronie</i>	24
6.	Ocena stanu i funkcjonowania środowiska	24
7.	Prognoza dalszych zmian w środowisku wynikająca z projektowanego przeznaczenia terenów	27
8.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji zmian wprowadzonych projektowanym dokumentem	28
9.	Przewidywane oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko i długoterminowe na środowisko będące efektem realizacji rozwiązań planu	28
10.	Propozycje rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	31
11.	Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko	32
12.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko	32
13.	Analiza wpływu wprowadzonych projektem zmian sposobu użytkowania terenu na cele ochrony obszaru Natura 2000 Beskid Śląski oraz Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego	35
14.	Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji postanowień Studium	35
15.	Wnioski końcowe	35
16.	Streszczenie	36

Załącznik graf. nr 1, 2.

1. Wstęp

1.1 Przedmiot opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa zgodnie z uchwałą Rady Gminy w Lipowej o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa nr XLI/1239/21 z dnia 28 października 2021 r.

1.2 Podstawa formalno-prawna opracowania

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 2373).
- ponad to przepisy zawarte w:
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2022, poz. 503).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021 poz. 1973).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2021, poz. 1098).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2021, poz. 779).
- Ustawa z dnia 25 sierpnia.1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2021, poz. 2351).
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2021, poz.2233).
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. 2021, poz. 716).
- Ustawa z dnia 28 września 1991 o lasach (Dz. U. 2021, poz. 1275).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2021 poz. 1420).
- Ustawa z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (Dz.U. 2021, poz. 1376).
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2021, poz. 1326).
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz.U. 2020, poz. 2028).
- Ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach (Dz. U. 2021, poz. 888).
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2021, poz. 710),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. 2015, poz. 774,1688).
- Ustawa z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (Dz.U. 2021 poz. 485).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019, poz. 1839).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2020, poz. 2279),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2019, poz. 1931),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 października 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012, poz. 1109, tekst jednolity Dz. U. 2014, poz. 112).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. 2014, poz. 1169).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. 2019, poz. 1311).

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U.2021, poz. 1475).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 czerwca 2017 zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. 2017, poz. 1416).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 zmieniające rozporządzenie
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 24 sierpnia 2012r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2021, poz. 845),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2019, poz. 1931),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. 2014, poz. 1169).
- Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2017 r. poz. 2294).

Przepisy prawa międzynarodowego:

- Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985r. w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska, znowelizowana Dyrektywą Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 r.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/EC z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny oddziaływania pewnych planów i programów na środowisko.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG.
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory, zmieniona Dyrektywą 97/62/EWG.
- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków z późniejszymi zmianami.
- Dyrektywa Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń.
- Dyrektywa Rady 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie ocen i zarządzania hałasem w środowisku.
- Dyrektywa Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów, zmieniona dyrektywą 91/156/EWG z dnia 18 marca 1991r.
- Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000r.
- Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 23 października 2007r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, potocznie zwana Dyrektywą Powodziową.

1.3 Materiały wykorzystane

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmina Lipowa - projekt zmiany do fazy uzgodnień, ARCHIMEDES – Paweł Duś, Bielsko-Biała, 2022 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmina Lipowa - ASTA–PLAN PRACOWNIA URBANISTYCZNO – ARCHITEKTONICZNA – mgr inż. A. Staniewicz, 2014r.

(uchwalone uchwałą Rady Gminy Lipowa NR XLVI/256/14 z dnia 16 czerwca 2014r.) ze zmianami uchwalonymi uchwałą nr XXV/194/20 Rady Gminy Lipowa z dnia 10 września 2020r.

- Opracowanie ekofizjograficzne dla Gminy Lipowa — mgr A. Matuszko, dr hab. D. Matuszko, Kraków, 2012 r.
- Program ochrony środowiska dla gminy Lipowa na lata 2018-2025 – EKO-TEAM KONSULTING, A. Chylak, S. Kulikowski, Bielsko-Biała, 2017r.
- Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Węgierska Górka (obręby: Lipowa i węgierska Górka) na okres gospodarczy od 1 stycznia 2014r. do 31 grudnia 2023r., BULiGL, oddział w Krakowie.
- Ostoje ptaków w Polsce (wyniki inwentaryzacji część I) - Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, S. Chmielewski, R. Stelmach.
- Strategia zarządzania dla obszaru Natura 2000 „Beskid Śląski” - Instytut Ochrony Przyrody PAN – Kraków – J. Perzanowska.
- Mapy zagrożenia powodzią (MZP) wykonane w II cyklu planistycznym wdrażania Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywy Powodziowej) na zlecenie Państwowego Gospodarstwa Wodnego – Krajowego Zarządu Gospodarstwa Wodnego dla terenu gminy Lipowa.
- Standardowy formularz danych dla obszaru ochrony siedlisk NATURA 2000 PLH 240005 „Beskid Śląski”, Ministerstwo Środowiska, Warszawa – aktualizacja 2022r.
- Stan środowiska w województwie śląskim - raporty WIOŚ.
- Podkład sytuacyjno - wysokościowy w skali 1:5000.
- Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, A.S. Kleczkowski (red.), 1988.

2. Cel, zakres oraz powiązania prognozy z innymi dokumentami.

Celem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa.

Prognoza jest dokumentem sporządzanym zgodnie z wymogami ustawy „O udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko” oraz odpowiednimi przepisami prawa Unii Europejskiej (Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska).

Zakres prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa ustalony został zgodnie z zakresem rzeczowym określonym w art. 51 ust.2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 52 wymienionej ustawy informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko opracowane zostały stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Zakres prognozy został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo z dnia 5 maja 2022r WOŚ.411.78.2022.AB) oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Żywcu (pismo NS-ZN.9027.6.3.2022r. z dnia 5 lipca 2022r.).

Prognoza została sporządzona w oparciu o identyfikację, analizę i ocenę potencjalnych skutków związanych z realizacją ustaleń Studium.

Realizacji ustaleń zawartych w Studium mogą towarzyszyć oddziaływania na takie komponenty środowiska jak: wody powierzchniowe, wody podziemne, powietrze, ukształtowanie terenu i gleba, klimat akustyczny oraz bioróżnorodność.

W związku z tym zakres przedmiotowego opracowania obejmuje:

- analizę zmian wprowadzonych w Studium, w tym rodzajów planowanej działalności i związanych z prowadzeniem ich uciążliwości środowiskowych,
- analizę i ocenę istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu,
- prognozę i ocenę skutków oddziaływania na środowisko ustaleń zawartych w Studium,
- sformułowanie wniosków.

Prognozę sporządzono w oparciu i powiązaniu z następującymi dokumentami:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa – projekt zmiany do fazy uzgodnień, ARCHIMEDES- Paweł Duś, Bielsko-Biała, 2022 r.
- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Lipowa – mgr A. Matuszko, dr hab. D. Matuszko, Kraków, 2012 r.

3. Metodyka opracowania oraz przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień dokumentu

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod: opisowych analizy prawdopodobnych rodzajów skutków oddziaływania na środowisko, analogii środowiskowych, analiz kartograficznych, analiz jakościowych charakteryzujących istniejący stan zasobów środowiska z uwzględnieniem przewidywanych znaczących oddziaływań oraz obszarów prawnie chronionych. W oparciu o dostępne opracowania i materiały scharakteryzowano elementy środowiska z uwzględnieniem mechanizmów jego funkcjonowania i możliwości wystąpienia negatywnych skutków realizacji postanowień planu. Dokonano oceny stanu istniejącego elementów środowiska. Wykorzystano również metodę porównawczą, posługując się wiedzą o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Istniejące warunki zweryfikowano z zamierzeniami planistycznymi. Ocenę oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska oraz analizy jakościowe oparto na danych państwowego monitoringu środowiska. Skorzystano z podstaw metodycznych zawartych w opracowaniach specjalistycznych („Podstawy metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla potrzeb planowania przestrzennego, Instytut Rozwoju Miast, Kraków, 2002, „Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych”, M. Kiistowski, M. Puchałek, „Natura 2000 w ocenach oddziaływania przedsięwzięć na środowisko”, J. Engel).

Przeanalizowano zgromadzone materiały dotyczące stanu środowiska. Złożono porównanie wpływu ustaleń projektu do istniejącego stanu prawnego i rzeczywistego. Ocenę wykonano dla przedstawionego jednego wariantu projektu. Sporządzając prognozę dążono do prawidłowego określenia skutków środowiskowych wywołanych realizacją analizowanego projektu, przy identyfikacji stanu środowiska, możliwości jego naruszenia i zdolności do regeneracji. Uwzględniono również potrzeby społeczne.

Dane wykorzystane w niniejszym opracowaniu pochodzą z licznych i zróżnicowanych źródeł. Skorzystano z charakterystyki i oceny stanu środowiska zawartych w opracowaniu ekofizjograficznym, prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla przyjętych dokumentów powiązanych z projektem dokumentu, prognozach wykonanych dla uchwalonych planów miejscowych. Korzystano również z opracowań i raportów przygotowywanych m.in. przez Urząd Statystyczny, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, a także z literatury specjalistycznej. Wysoki stopień uogólnienia zapisów projektu, określenie rodzaju przeznaczenia terenu i wyznaczenie kierunków działania, ogranicza prowadzenie analizy ilościowej i precyzyjnego oddziaływania na środowisko.

Analizę skutków zrealizowanych postanowień planu można prowadzić w oparciu o monitoring: jakości poszczególnych elementów przyrodniczych. Uzyskane wartości umożliwią: określenie stopnia dotrzymania standardów jakości środowiska, wyznaczenie obszarów występowania przekroczeń, określenie przyczyn tych zmian.

Przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie regulują metod i zasad analizy postanowień. Instrumentem badania jakości środowiska jest monitoring. Stan poszczególnych elementów środowiska kontrolowany będzie w ramach działania systemu Państwowego Monitoringu Środowiska, który jest jednolitym systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska, realizowanym zgodnie z wieloletnimi programami państwowego monitoringu środowiska. Za monitoring przyrodniczy obejmujący obserwację siedlisk i gatunków flory i fauny, dla których wyznaczony został obszar Natura 2000 odpowiedzialny jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska na mocy Ustawy O Inspekcji Ochrony Środowiska z dnia 20 lipca 1991r (Dz. U. 2020 poz. 995). Monitoring populacji dziko żyjących ptaków stanowi niezbędne narzędzie oceny skuteczności działań ochronnych wynikających z wdrażania Dyrektywy 79/409/EEC (tzw. Dyrektywy Ptasiej) oraz Dyrektywy 92/43/EEC (tzw. Dyrektywy Siedliskowej). Polska, podobnie jak inne kraje członkowskie UE zobowiązana jest informować Komisję Europejską o rezultatach monitorowania korzystnego stanu ochrony ptaków w ramach raportów składanych w cyklu trzyletnim. Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska
rocznych „Raportach o stanie środowiska”. Inne źródła danych to: Wojewódzka Baza Danych, dane Głównego Urzędu Statystycznego, dane pochodzące z administracji państwowej. Monitoring spełniania wymogów ochrony środowiska określonych w projektowanym dokumencie powinien być realizowany również przez służby gminne w zakresie kontroli: realizacji ustalonych zasad odprowadzenia ścieków, realizacji ustalonych zasad zagospodarowania odpadów, zachowania odsetka powierzchni zabudowy i powierzchni biologicznie czynnej.

W celu sporządzenia prawidłowej oceny zachodzących zmian w środowisku największe znaczenie ma prowadzenie monitoringu: jakości wód powierzchniowych i podziemnych, stanu powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu w obrębie stref mieszkaniowych, obserwacje stanu flory i fauny.

4. Ustalenia i cele zmiany Studium

Projektem Studium objęty jest obszar gminy Lipowa w granicach administracyjnych. Zgodnie z załącznikami graficznymi do uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium wyznaczono tereny objęte zmianami.

Opracowana zmiana projektu Studium na celu weryfikację ustaleń obowiązującego Studium, wprowadzenie zmian w trzech obszarach wyznaczonych zgodnie z uchwałą o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium.

Realizacja wprowadzanych zmian ma na celu:

- dopuszczenie możliwości realizacji instalacji fotowoltaicznej na potrzeby Arcyksiążęcego Browaru w Żywcu,
- umożliwienie przebudowy ujęcia wody typu brzegowo-infiltracyjnego na potoku Leśnianka wykorzystywanego przez Arcyksiążęcy Browar w Żywcu na ujęcie typu poddenne,
- wskazanie możliwości lokalizacji lądowiska dla helikopterów,
- wprowadzenie zmiany lub rozszerzenia zakresu dopuszczonych funkcji dla części obiektów obsługi produkcji gospodarstw rolnych, hodowlanych i ogrodniczych (o usługi stolarskie, tapicerskie),
- aktualizacje, wyznaczenie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z mapami zagrożenia powodzią (MZP) wykonanymi w II cyklu planistycznym wdrażania Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie ryzyka powodziowego i zarządzania nim na zlecenie Państwowego Gospodarstwa Wodnego – Krajowego Zarządu Gospodarstwa Wodnego.

Wprowadzone korekty dotyczą części tekstowej oraz rysunku Studium.

W części tekstowej korektą objęto (tekst zmieniony lub dodany – podkreślono):

Ustalenia studium – KIERUNKI – tekst po zmianach:

II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENU

1.2. Kierunki rozwoju i przekształceń struktury przestrzennej STREFA PRZYRODNICZA (III)

W całym obszarze strefy III istniejące urządzenia i sieci infrastruktury technicznej pozostawia się do utrzymania, kontynuacji, wymiany i rozbudowy, dopuszcza się możliwość realizacji nowych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej w sytuacji konieczności i braku możliwości innej ich lokalizacji,

*w szczególności dotyczy to ujęć wody w terenach oznaczonych symbolem **R/W** w sołectwie Leśna, gdzie dopuszcza się zachowanie i przebudowę istniejących ujęć wodnych, zmianę lokalizacji w/w ujęć oraz budowę nowych ujęć wodnych, z uwzględnieniem działań zabezpieczających przed ewentualnymi lokalnymi podtopieniami w okresie wzmożonych opadów czy roztopów.*

*W sołectwie Leśna w terenie **R/W** wyznaczonym na rysunku studium dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW (fotowoltaika) wraz z ich strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w granicy działki ewidencyjnej 3022/1. W/w inwestycja nie powinna kolidować z istniejącą bądź projektowaną strefą ochrony bezpośredniej ujęcia wody.*

2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW

2.1 USŁUGI

2.2.1. Ogólne kierunki rozwoju (dodano)

*W drugiej zmianie studium w sołectwie Lipowa w obrębie działki ewidencyjnej nr 711/16 planuje się realizację lądowiska dla śmigłowców w terenie **R1/L** oznaczonym na rysunku kierunków wraz z niezbędną infrastrukturą oraz terenem obsługi technicznej lądowiska oznaczonym na rysunku kierunków **R2/L**.*

3. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

5.1. Komunikacja

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa, zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ zatwierdzonego Uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. oraz Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” przyjętą Uchwałą Nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020 r. uwzględnia przebieg drogi ekspresowej S1 (Bielsko-Biała, Zwardoń, granica państwa).

*W obszarze drugiej zmiany studium w Lipowej w obrębie działki ewidencyjnej nr 711/16 dopuszcza się realizację lądowiska dla śmigłowców w terenie **R1/L** oznaczonym na rysunku studium wraz z niezbędną infrastrukturą oraz terenem obsługi technicznej lądowiska oznaczonym na rysunku studium **R2/L**. Realizacja w/w przedsięwzięcia powinna zostać uszczegółowiona na etapie planu miejscowego w oparciu o przepisy odrębne.*

5.2.1. Gospodarka wodno – ściekowa

5.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy występuje ponadto ujęcie wody – źródło Zimnik – dla potrzeb nadleśnictwa oraz ujęcie wody typu brzegowo-infiltracyjnego na potoku Leśnianka dla Browaru Żywiec, dla którego w najbliższych latach jest planowana przebudowa na ujęcie typu poddenne.

5.3. ELEKTROENERGETYKA, TELEKOMUNIKACJA.

GAZOWNICTWO,

CIEPŁOWNICTWO,

5.3.1. Elektroenergetyka

Planowane kierunki działań:

- utrzymanie i modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia,
- utrzymanie, modernizacja i rozbudowa sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia,
- rozbudowa sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia w nowych terenach przeznaczonych do zabudowy i zainwestowania, dla zapewnienia dostawy energii elektrycznej dla planowanych inwestycji, będzie wynikać z bilansu potrzeb odbiorców,
- zwiększenie stopnia wykorzystania alternatywnych źródeł energii poprzez spalanie biomasy, instalację kolektorów słonecznych, pomp ciepła, wykorzystanie energii wiatru lub wody,
- na terenie działki ewidencyjnej 3022/1 w sołectwie Leśna dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW (fotowoltaika) wraz z ich strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w granicy w/w nieruchomości, oznaczonej na rysunku studium.

5.3.5. Obszary, na których przewiduje się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW.

W obszarze drugiej zmiany studium w sołectwie Leśna na działce ewidencyjnej 3022/1 przewiduje się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW (fotowoltaika) wraz z ich strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w granicy w/w nieruchomości. Dopuszcza się również lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej nie większej niż 500 kW.

8. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

8.5 Obszary nie wyłączone z produkcji rolnej i leśnej

W obszarze objętym drugą zmianą studium w sołectwie Lipowa w granicy działki ewidencyjnej nr 711/16 na etapie sporządzenia planu miejscowego będzie wymagane uzyskanie zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych klasy III na cele nierolnicze.

11. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

11.1. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

W obszarze drugiej zmiany studium w sołectwie Leśna zgodnie z mapami zagrożenia powodzią (MZP) wykonanymi w II cyklu planistycznym wdrażania Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu

Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywy Powodziowej) na zlecenie Państwowego Gospodarstwa Wodnego – Krajowego Zarządu Gospodarstwa Wodnego na rysunku studium zostały wyznaczone:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (Q1% - raz na 100 lat);
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (Q10% - raz na 10 lat);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (Q0,2% - raz na 500 lat).

W obrębie działki ewidencyjnej 3022/1 w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy, nakazy, ograniczenia i dopuszczenia zawarte w przepisach odrębnych. W granicy w/w działki w terenie R/W w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% należy:

- a) konstrukcje pod wolnostojące panele fotowoltaiczne realizować w sposób trwale związany z gruntem,
- b) wynieść moduły fotowoltaiczne i wszelkie urządzenia elektryczne (tj. falowniki czy rozdzielnice) powyżej rzędnej wody Q1%, wynoszącej w tym miejscu około 388,2 m n.p.m. (układ PL KRON86-NH),
- c) zabezpieczyć instalacje przed niszczącym działaniem wody.

Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu drugiej zmiany

Prace nad projektem drugiej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Lipowa prowadzone są w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503) na podstawie Uchwały Nr XXV/194/20 Rady Gminy Lipowa z dnia 10 września 2020 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa.

Niniejsza zmiana studium dotyczy jedynie trzech fragmentów obszaru gminy Lipowa – dwóch obszarów w sołectwie Lipowa oraz jednego obszaru w sołectwie Leśna.

Obszar zmiany studium jest pokryty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa, zatem nie wydaje się decyzji o warunkach zabudowy i decyzji lokalizacji celu publicznego.

W świetle powyższego zasadnym było podjęcie powyższej uchwały, co umożliwi prowadzenie polityki przestrzennej zmieniając ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2021 r. poz. 2405) oraz ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503) wprowadzono formę jak i treści zgodne z wymogami prawnymi.

Zgodnie z procedurą planistyczną ukazało się ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzenia drugiej zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa. Również na tablicach ogłoszeń i na stronie internetowej zamieszczono obwieszczenie o przystąpieniu do sporządzenia w/w zmiany studium. Wójt zawiadomił na piśmie o podjęciu uchwały instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania projektu drugiej zmiany studium. Uzgodniono zakres i stopień szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko. Następnie Wójt rozpatrzył złożone

wnioski

oraz sporządził projekt drugiej zmiany studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W projekcie drugiej zmiany studium uwzględniono przede wszystkim uwarunkowania wynikające w szczególności z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających sporządzony na potrzeby projektu pierwszej zmiany studium bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę. W projekcie niniejszej zmiany wyznaczono teren obejmujący działkę ewidencyjną nr 711/16 pod realizację ładowiska dla śmigłowców wraz z niezbędną infrastrukturą oraz terenem obsługi technicznej ładowiska, które ma służyć społeczności gminnej, przeznaczono teren obejmujący działkę nr 687 pod teren rozwoju zabudowy usługowej oraz poszerzono teren R/W w sołectwie Leśna, obejmujący całą działkę ewidencyjną nr 3022/1, gdzie dopuszczono lokalizację nowych ujęć wodnych oraz ich przebudowę oraz dopuszczono na jej terenie realizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW (fotowoltaika) wraz z ich strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w granicy w/w nieruchomości.

Uwzględniono również uwarunkowania wynikające z położenia fragmentu obszaru w sołectwie Leśna w obrębie obszaru szczególnego zagrożenia powodzią jak i lokalizację ujęć wód podziemnych studni pochodzenia czwartorzędowego w granicy działki ewidencyjnej nr 711/16 w sołectwie Lipowa.

Sporządzona druga zmiana studium zawiera problematykę określoną w art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa nie jest aktem prawa miejscowego, a dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Kierunki rozwoju gminy określone w studium stanowić będą wytyczne koordynacyjne dla prowadzenia dalszych prac, w szczególności sporządzania zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zmiany wprowadzone na rysunku planu:

L.p	Kierunek zagospodarowania dotychczasowy	Kierunek zagospodarowania po zmianie	Powierzchnia terenu objętego zmianą w ha	Sołectwo
1.	R–uprawy polowe	R1/L – teren ładowiska, R2/L – teren obsługi ładowiska	0,20 0,60	Lipowa
2.	RU-tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych	R/U–tereny rozwoju zabudowy usługowej	0,80	Lipowa
3.	R/W–tereny rozwoju i zaopatrzenia w wodę-ujęcia, zbiorniki	R/W - tereny rozwoju i zaopatrzenia w wodę, obszar występowania urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW wraz z ich strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie	1,81	Leśna

Zmianami objęto łącznie tereny o powierzchni 3,41 ha. Lokalizację obszarów objętych zmianami na tle obowiązującego Studium uwidoczniło w załączniku graficznym nr 1.

Zakres wprowadzanych zmian jest bardzo ograniczony. Jego przyczyny są różnorodne.

- Browar korzysta z ujęcia wody typu brzegowo - infiltracyjnego na potoku Leśnianka, które znajduje się w obrębie działek 3022/1, leżącej w obrębie Gminy Lipowa oraz 5176 leżącej w obrębie Gminy Żywiec. Na tych działkach znajduje się podziemna część ujęcia zwana infiltracyjną. W specjalnie przygotowane złoża żwirów i pisaków (inwestycja z lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku) wprowadzana jest woda z potoku, następnie rozsączana drenami nawadniającymi, filtrowana, zbierana drenami ujmującymi wodę, po czym kierowana do studni zbiorczych i dalej do rurociągów. Działania te służą oczyszczaniu wody z niesionych zawiesin, zwłaszcza w okresach wezbrania potoku. Warstwa filtracyjna złoża żwirów i pisków już wiele lat nie funkcjonuje właściwie. Zdeponowane w jej obrębie zawiesiny i ropy uniemożliwiają dalszą skuteczną filtrację wody. Wymaganiem działaniem była by całkowita wymiana tego złoża, co ze względu na skalę inwestycji jest oddziaływaniem ekonomicznie i środowiskowo nie uzasadnionym (obciążającym lokalne drogi, stanowiącym uciążliwość dla okolicznych mieszkańców). W związku z powyższym podjęto decyzję o przebudowie obecnego ujęcia na ujęcie typu podziemnego o innym zasięgu strefy ochrony bezpośredniej. Działki o numerze 3022/1 oraz 5176 nie będą położone w granicy ochrony bezpośredniej ujęcia. Inwestycja ta jest zaplanowana na lata 2023-2025.
- Arcyksiążęcy Browar w Żywcu od wielu już lat do produkcji piwa stara się używać odnawialnej energii elektrycznej, kupowanej od krajowych dostawców, jednak energia ta jest wytwarzana poza rejonem Żywiecczyny. Uwzględniając prognozy rozwoju krajowego rynku energii oraz wewnętrzną politykę Firma Browar chce pozyskiwać własną energię elektryczną z wykorzystaniem energii słonecznej. Stąd projekt realizacji zabudowy instalacją fotowoltaiczną działek uwolnionych (nie stanowiących, strefy ochrony bezpośredniej ujęcia wody) w wyniku przebudowy aktualnie użytkowanego ujęcia wody.
- Pozostałe obszary objęte zmianami Studium dotyczą terenów położonych w Lipowej, w rejonie ulicy Dworskiej należących do Spółki Lipowe Wzgórza sp. z o.o. Spółka w związku z planowanym rozszerzeniem zakresu działalności usługowej, wnioskuje o umożliwienie w jednym z jej obiektów przeznaczonych pod usługi związane z obsługą produkcji rolniczej działalności usługowej w branży stolarskiej i tapicerskiej. W związku z rozwojem firmy Spółka wnioskuje również o dopuszczenie możliwości funkcjonowania na działce nr 711/16 (będącej własnością spółki) leżącej w sąsiedztwie ulicy Dworskiej lądowiska dla helikopterów (oświetlonego, monitorowanego, czynnego 24h/dobę, nienagannie utrzymanego ze środków własnych). Realizacja tej zmiany ma na celu umożliwienie zwiększenia liczby lotów prywatnych oraz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców Gminy.

Zmiany wprowadzono uwzględniając zasięgi terytorialne oraz ustalenia dla wyznaczonych stref funkcjonalno – przestrzennych gminy Lipowa, tj. strefy urbanizacji, strefy terenów rolnych i siedliskowych oraz strefy przyrodniczej.

Nowe inwestycje położone są w terenach upraw polowych (lądowisko), w bezpośrednim sąsiedztwie terenu obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych oraz w terenach rozwoju i zaopatrzenia w wodę- ujęcia, zbiorniki (instalacja fotowoltaiczna), zieleni.

Tereny objęte zmianami położone są poza granicami obszarów przyrodniczych podlegających prawnej ochronie. W projekcie zmiany Studium nie wyznaczono nowych terenów zabudowy.

W analizowanym projekcie zmiany Studium:

1. utrzymano obowiązujące kierunki zagospodarowania przestrzennego,
2. zachowano zasięgi terytorialne 3 stref funkcjonalno- przestrzennych określających główne kierunki rozwoju gminy,
3. wprowadzono zmiany, które nie skutkują koniecznością wprowadzenia wylesień,

4. nie wyznaczono nowych terenów przeznaczonych pod różne formy zabudowy,
5. nie wskazano terenów, na których możliwa byłaby realizacja przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Wprowadzane zmiany mają umożliwić realizację zadań zgodną z wyznaczonymi w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa celami rozwoju gminy, którymi są:

- rozwój gospodarczy gminy,
- podniesienie standardu i jakości życia mieszkańców,
- ochrona środowiska naturalnego,
- ochrona walorów krajobrazowych gminy,
- ochrona wartości kulturowych.

Inwestycje na obszarze objętym drugą zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa nie są powiązane z budżetem gminy, to jest nie generują one kosztów i wydatków ze środków publicznych.

Prognoza stanowi całość z projektem zmiany Studium, dla którego została opracowana. Przytacza się w niej jedynie zapisy, które uległy zmianie w uchwale i analizuje ich ewentualny wpływ na środowisko. Pozostałe ustalenia prognozy opracowanej dla Studium przed zmianami zachowują aktualność.

W ramach analizowanego projektu zmiany wprowadzono również aktualizację tomu I studium obejmującego diagnozę stanu istniejącego oraz uwarunkowania i możliwości rozwoju. Zaktualizowano dane dotyczące: podstawy i celu opracowania, materiałów wyjściowych, danych demograficznych, analizy złożonych wniosków do projektu, zagrożenia powodziowego, stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wg Spisu rolnego 2020), eksploatacji zasobów wód podziemnych.

5. Opis środowiska terenu w oparciu o opracowanie ekofizjograficzne

5.1 Położenie, powierzchnia i ukształtowanie terenu.

Gmina Lipowa pod względem administracyjnym położona jest w południowo - wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie żywieckim. W jej skład wchodzi 6 sołectw: Lipowa, Ostre, Twardorzeczka, Leśna, Słotwina i Sienna. Jest to gmina wiejska.

Gmina Lipowa zajmuje powierzchnię 59 km², co stanowi 5,6% powierzchni powiatu. Na dzień 31.12.2021r. gminę Lipowa zamieszkiwały 10 693 osoby (51,62 % stanowiły kobiety, 48,38% - mężczyźni). Gęstość zaludnienia wynosiła 184 osób/km².

Gmina Lipowa sąsiaduje od północy z gminą Buczkowice, północnego – wschodu z gminą Łodygowice, od wschodu z gminą Żywiec, od południa z gminą Radziechowy – Wieprz, od południowego – zachodu z gminą Wiśla, od zachodu z miastem Szczyrk.

Zgodnie z podziałem na jednostki fizyczno – geograficzne zaproponowanym przez J. Kondrackiego (1998r) gmina Lipowa położona jest w:

- podobszarze - Karpaty i Podkarpacie (51)
- prowincji –Zewnętrznych Karpaty zachodnich (513)
- podprowincji - Zewnętrzne Karpaty Zachodnie (561)
- makroregionie - Beskidy Zachodnie (513. 4-5)
- mezoregionie - Beskid Śląski i Kotlina Żywiecka.

Zasadniczym typem rzeźby jest typ górski gór średnich, o zwartym układzie grup górskich porozidzielanych głębokimi dolinami o stromych, prostych lub wypukłych stokach. Góry mają stosunkowo niedużą wysokość bezwzględną (najwyższe wzniesienie Skrzyczne 1257 m n.p.m.)

ale duże różnice wysokości między szczytami a dnami dolin, sięgające w przypadku Kotliny Żywieckiej do 800m. Wyodrębniono w Beskidzie śląskim dwa pasma górskie: Czantorii (995m n.p.m.) i Baraniej Góry (1220 m n.p.m.) z najwyższym szczytem Skrzyczne (1257 m).

Rzeźba tej części Beskidów. jest wynikiem budowy geologicznej i odporności skał budujących tą jednostkę, a także procesów denudacji w peryglacjalnym klimacie podczas zlodowaceń i procesów erozji w czasie interglacjalów w plejstocenie (Klimaszewski, 1972). Obecnie na rzeźbę wpływ mają: procesy wietrzenia, głównie chemicznego, procesy osuwania, spełzywania i spłukiwania stoków. Cechą charakterystyczną Beskidu Śląskiego jest występowanie na grzbietach szerokich spłaszczeń tworzących wyraźny poziom szczytowy, który swą powierzchnią ścina warstwy różnowiekowe. Przeważają długie i na ogół łagodne linie grzbietowe i kopulaste szczyty. Nachylenie zboczy w górach w partiach szczytowych jest większe niż w niżej położonych częściach stoków. Rzeźbę uzupełniają garby i wysoczyzny poprzecinane dolinkami i wąwozami z licznymi ciekami. Najwyższe szczyty mają ukształtowane piętra roślinne. Wyżej położone części gminy porastają w większości lasy, w dolinach rzek i potoków, w kotlinie występują łąki i pola uprawne oraz zabudowa.

Kotlina Żywiecka zajmująca wschodnią część gminy jest obniżeniem śródgórskim pomiędzy Beskidem Śląskim na zachodzie, Beskidem Małym na północy, Beskidem Makowskim na północnym-wschodzie, oraz Beskidem Żywieckim na południowym - wschodzie. Dno Kotliny leży na wys. 350 – 450 m n.p.m., pogórskie garby w części wschodniej sięgają 450 m.

5.2 Budowa geologiczna

Obszar gminy, obejmujący części Beskidu Śląskiego i Kotliny Żywieckiej, rozlokowany na terenie jednostki geologicznej Karpat Zewnętrznych (fliszowych). Obszar Beskidu Śląskiego charakteryzuje się bardzo urozmaiconą budową geologiczną. Podstawę stanowią kredowe i trzeciorzędowe utwory fliszu karpackiego, na nich zalegają czwartorzędowe gliny zwietrzelinowe, osady aluwialne i koluwalne. Najważniejszą jednostką strukturalną tworzącą zrąb górotworu Beskidu Śląskiego jest płaszczowina śląska. Uzupełnia ją leżąca bardziej zewnątrz i nasunięta na nią płaszczowina magurska. Utwory magurskie to przeważnie gruboławicowe warstwy piaskowca, niekiedy zezlepieńcami, a czasem z cienkimi warstwami łupków. Utwory fliszu karpackiego pokrywają najmłodsze osady czwartorzędowe o różnej miąższości, występujące jako aluwia głównie w dolinach cieków oraz jako gliny zwietrzelinowe na zboczach.

Kotlina Żywiecka zbudowana jest podobnie jak całe Zewnętrzne Karpaty Zachodnie z utworów fliszowych, głównie z naprzemianległych ławic piaskowców o różnej odporności i łupków oraz ze zlepieńców, margli i wapieni. Powstała w trzeciorzędzie, a następnie przykryta została młodszymi, czwartorzędowymi osadami, które tworzą zalegające na przemian w formie płatów i soczewek: żwiry, piaski, gliny i ropy. Płaszczowina podśląska tworzyła na terenie Kotliny Żywieckiej wypiętrzenia i była dodatkowo przykryta płaszczowinami śląską i godulską. Pokrywa skalna tych płaszczowin została częściowo zniszczona przez erozję, co spowodowało ukazanie się w dnie kotliny utworów młodszych.

Budowa geologiczna, występujące utwory fliszowe na terenie gminy, gruba pokrywa zwietrzelinowa, rzeźba terenu, nachylenie zboczy $>10^\circ$, skutkują występowaniem terenów zagrożonych występowaniem ruchów osuwiskowych i predysponowanych do osuwania. W obszarze objętym projektem zmiany Studium występują osuwiska o różnym stopniu aktywności: aktywne okresowo, nieaktywne oraz tereny zagrożone ruchami masowymi. Strefami predysponowanymi do powstawania lub uaktywnienia osuwisk są nisze źródłowe potoków, dolne partie zboczy dolin i strefy uskokowe. Lokalizację terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych określono na podstawie „Mapy osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych dla gminy Lipowa (baza SOPO) i uwidoczniono na rysunku projektu Studium.

Część z nich występuje na terenach istniejącej zabudowy, głównie mieszkaniowej. W sąsiedztwie kompleksów leśnych w miejscowości Słotwina występują obszary zagrożone osuwiskami nieaktywnymi oraz obszary zagrożone ruchami masowymi. Obszary zagrożone osuwiskami aktywnymi okresowo, obszary zagrożone osuwiskami nieaktywnymi oraz obszary zagrożone ruchami masowymi występują również na terenach istniejącej zabudowy w miejscowości Lipowa. Ponadto niewielkie obszary zagrożone osuwiskami nieaktywnymi znajdują się poza terenami zabudowanymi, na zboczach dolin potoków w miejscowości Lipowa i Sienna.

Na obszarze gminy Lipowa nie występują udokumentowane złoża: surowców mineralnych.

Warunki hydrogeologiczne

Obszar gminy położony jest w obrębie regionu karpackiego, podregionu zewnętrzno-karpackiego. Wody podziemne na terenie gminy występują w postaci wód szczelinowych, rzadziej szczelinowo – porowych w utworach trzeciorzędowych kredy i palogenu. Poziom trzeciorzędowy (kredowy) związany jest z utworami płaszczowiny śląskiej. Jego zasilanie odbywa się przez infiltrację opadów atmosferycznych bezpośrednio na wychodniach piaskowców lub pośrednio przez cienką warstwę utworów czwartorzędowych. Głębokość jego zalegania waha się od jednego do kilku lub kilkadziesiąt metrów na kulminacjach. Na obszarze gminy brak jest izolacji pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni terenu. Zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny. Zgodnie z „Mapą obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony (skala 1: 500 000, pod red. A.S Kleczowskiego) gmina Lipowa położona jest poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Gmina położona jest w zasięgu **kredowego LZWP nr 348 – Zbiornik Godula (Beskid Śląski)**. Jest to zbiornik o powierzchni ok. 370 km², który posiada wydajność potencjalną otworu studziennego powyżej 70 m³/h, wydajność ujęcia powyżej 10 000 m³/d, przewodność powyżej 10 m²/h oraz jakość wody I klasy. Zbiornik należy do fliszowych, o charakterze szczelinowo - porowym ośrodka. Dominują w nim wody wodorowęglanowo – siarczanowo – wapniowo - magnezowe o wysokiej jakości.

5.3 Hydrografia

Cały obszar gminy leży w zlewni Soły, która jest prawobrzeżnym dopływem Wisły. Główne ciek wodne przepływające przez teren gminy to: Leśnianka z Twardorzeczką (dopływ rzeki Soły), Żarnówka (uchodząca do Soły tuż przed Zb. Żywieckim), Wieśnik, Kalonka i Kalna (dopływy rzeki Żylicy) oraz kilka mniejszych cieków dopływów w/w potoków. Wymienione potoki za wyjątkiem potoku Twardorzeczka posiadają na terenie gminy swoje źródła. Teren gminy jest obszarem źródłiskowym. Występujące źródła to: Mini Sikława, Siurcek, Głodna woda, Zimnik.

Cieki, które przepływają przez obszar gminy mają charakter potoków górskich, o dużych spadkach, często głęboko wciętych w teren, o zróżnicowanej wielkości przepływów w dużym stopniu uzależnionej od warunków atmosferycznych. Rzeki zasilane są z opadów, topnienia pokrywy śnieżnej oraz drenażu wód podziemnych. reżim cieków można określić jako niewyrównany z równorzędnym wezbraniem wiosną i latem i drugorzędnym wezbraniem wczesnozimowym oraz deszczowo-gruntowo-śnieżnym zasilaniem.

W Dolinie Zimnika (dolina potoku Leśnianka) intensywna erozja wgłębna odsłoniła progi skalne - warstwy fliszu, głównie łupków.

Na terenie Gminy występują obszary narażone na zalewanie wodami powodziowymi.

Na podstawie mapy zagrożenia powodzią (MZP) wykonanej w II cyklu planistycznym wdrażania Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywy Powodziowej) na zlecenie Państwowego Gospodarstwa Wodnego – Krajowego Zarządu Gospodarstwa Wodnego dla terenu gminy Lipowa wskazano granice zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na których zagrożenie powodzią jest wysokie i wynosi 1% (Q1% - raz na 100 lat). Ich zasięg uwidoczniono na rysunku Studium.

Na terenie gminy usytuowane są ujęcia wody powierzchniowej:

- 1) ujęcie powierzchniowe na potoku Kalonka, usytuowane na dopływie bez nazw w km 1+450, ujęcie to o wydajności $Q_{maxd}=117,8 \text{ m}^3/\text{d}$, zaopatruje mieszkańców wsi Słotwina oraz Lipowa Poddziałec,
- 2) ujęcie wody – źródło Zimnik – dla potrzeb nadleśnictwa,
- 3) ujęcie wody na potoku Leśnianka dla Browaru Żywiec.

Dla terenów przylegających do wód otwartych w obowiązującym Studium ustalono i uwidoczniono na rysunku zasięgi stref ochrony sanitarnej, tj.

- strefę bezpośredniej ochrony sanitarnej, ochrony obudowy biologicznej i strefę obsługi technicznej cieków, w której ustala zakaz zabudowy mieszkaniowej, gospodarczej

i przemysłowej, dopuszcza możliwość zabudowy mieszkaniowej pod warunkiem zastosowania odpowiednich technologii konstrukcyjnych i materiałów budowlanych oraz zaleca przeznaczenia terenów w niej położonych na tereny otwarte np. łąki i pastwiska, tereny rekreacyjne,

- strefę ochrony sanitarnej wewnętrznej stanowiącą obszar retencyjny,
- strefę /stanowiącą pośrednią strefę ochrony sanitarnej zewnętrznej.

W granicach terenu objętego wprowadzanymi zmianami do Studium zlokalizowane są dwie studnie w odległości 50m od siebie. Zrealizowano je w początkach lat 70. Są to studnie eksploatujące wody z czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Położone są w granicach terenów należących obecnie do Sp. z o.o. Lipowe Wzgórza. Spółka ta zleciła wykonanie dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych dwóch studni czwartorzędowego poziomu wodonośnego (PIT GEOLOGUS, mgr inż. J. Waligóra – marzec 2022). Eksploatowana woda ma być przeznaczona do celów socjalno – bytowych i gospodarczych, zgłoszona zapotrzebowanie wynosi 5m³/d.

Charakterystyka studni (wg karty informacyjnej Dokumentacji hydrogeologicznej – 2022)

Oznaczenie studni	Głębokość	Wydajność	Jakość wody
otwór S1(K-1)	7,8 m	2,7m ³ /h	klasa II – wody dobrej jakości (przekroczenie poziomu manganu)
otwór S2(S-2)	12,1 m	0,6m ³ /h	klasa I – wody bardzo dobrej jakości

Studnie pozostają w łączności hydraulicznej. Strefę ochrony bezpośredniej wokół studni wyznacza się zgodnie z wymogami Prawa wodnego (art. 133, ust.1). Jej teren powinien mieć wymiar 2x2 m. Dla studni nie ustanowiono ochrony w postaci strefy ochrony pośredniej (dokumentacja w przygotowaniu).

5.4 Warunki klimatyczne

Gmina Lipowa wg klasyfikacji klimatycznej opracowanej przez R. Gumińskiego położona jest w XXI karpackiej dzielnicy klimatycznej. Dzielnica ta charakteryzuje się występowaniem piętrowości klimatycznej, związanej ze zróżnicowaną wysokością terenu nad poziomem morza.

Piętra klimatyczne w Beskidzie Śląskim:

Piętro klimatyczne (m n.p.m.)	Wysokość (m n.p.m.)	Średnia temperatura roku (°C)	Roczna suma opadów (mm)	Długość okresu wegetacyjnego (liczba dni)
Regiel górny (1100-1550 m)	do 1500	+2	1600	140
Regiel dolny (700-1100 m)	do 1100	+4	1400	170
Pogórze (250-700 m)	250	+8	800	220

Wyróżniające dzielnicę parametry to:

- niezbyt wysoka średnia roczna temperatura powietrza (5-7⁰C),
- stosunkowo wysoka suma opadów (800-1300 mm),
- znaczna liczba dni przymrozkowych (do 200) i mroźnych (ponad 100),
- krótki okres wegetacyjny uzależniony od wysokości położenia terenu (trwający poniżej 150 - 220 dni).

Średnia temperatura roczna powietrza wynosi ok. 7,1 °C. Średnia temperatura miesiąca stycznia wynosi -1,8 °C (-5,8°C na Skrzycznym), a lipca - 17,3 °C (11,4°C na Skrzycznym). Temperatura

powyżej 25 °C występuje przez około 25 dni w roku. Okres trwania zimy, tj. średnia liczba dni ze średnią temperaturą dobową poniżej 0 °C wynosi 150 dni. Średnie roczne i średnie miesięczne temperatury powietrza są wyższe na wierzchołkach i stokach niż w dnach dolin. Jest to efektem występowaniu wiatrów fenowych, pod wpływem których temperatura wzrasta o ok. 3 °C, a także częstym występowaniu inwersji temperatury powietrza.

M. Hess (1949) wyróżnia w analizowanym obszarze 3 piętra klimatyczne. Średnie roczne temperatury na poszczególnych piętrach klimatycznych przedstawiają się następująco:

- do 670 m n.p.m. (piętro umiarkowanie ciepłe): od 7 do 8 °C,
- do 980 m n.p.m. (piętro umiarkowanie chłodne): od 4 do 6 °C,
- powyżej 980 m n.p.m. (piętro chłodne): od 2 do 4 °C.

Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, najchłodniejszym luty. Na rozkład temperatur wpływ ma wysokość nad poziomem morza terenu (temperatura spada ze wzrostem wysokości). Często obserwowane jest występowanie inwersji temperatur. Najbardziej deszczowymi miesiącami są: czerwiec, lipiec, sierpień, najniższe opady występują w styczniu, lutym, marcu. Ilość opadów wzrasta z wysokością n.p.m. Okres zalegania pokrywy śniegowej związany jest z wysokością opadów, a ta różnicuje się wraz ze wzrostem wysokości. Z tego względu na wierzchołkach Beskidu Śląskiego długość okresu zalegania pokrywy śniegowej może wynosić aż 160 dni w roku.

Teren znajduje się w zasięgu oddziaływania wiatru halnego, który pojawia się jesienią oraz zimą. Równoległy układ pasm górskich z licznymi dolinami rzecznyymi znacznie zniekształcają kierunek i prędkość wiatru. Warunki anemologiczne uzależnione są od ogólnej cyrkulacji atmosferycznej modyfikowanej przez wiatry halne i rzeźbę terenu.

Według regionalizacji klimatycznej Okołowicza i Martyn (1979) gmina Lipowa leży w regionie karpackim, w którym klimat kształtuje się pod dominującym wpływem gór.

Pod względem warunków mezoklimatycznych najkorzystniejsze warunki mezoklimatyczne występują na obszarze stoków i grzbietów, o ekspozycji południowej, do wysokości ok. 600 m.n.p.m. Występują tu największe sumy promieniowania słonecznego, rzadko zalegają mgły, najdłuższy jest okres bezprzymrozkowy. Warunki charakteryzują się łagodnymi dobowymi wahaniami temperatury i wilgotności powietrza, a także dobrą, naturalną wentylacją i warunkami aerosanitarnymi.

Umiarkowanie korzystny jest mezoklimat grzbietów, szczytów i stoków położonych na wysokościach powyżej 600 m.n.p.m. Cechują go bardzo dobre warunki aerosanitarnie i naturalnej wentylacji. Stosunki termiczne i wilgotnościowe są zmienne w zależności od wysokości n.p.m. oraz ekspozycji stoków. Niekorzystnym mezoklimatem odznaczają się dna dolin i kotlin. W ciągu dnia są to obszary silnie nagrzewane i przesuszane, nocą odwrotnie - wychłodzone i bardzo wilgotne. pozostają w zasięgu bardzo częstych, silnych i długotrwałych inwersji temperatury, tworzą się w nich zastoiska zimnego powietrza, często zalega mgła, jesienią wcześniej zaczynają się przymrozki, a wiosną stosunkowo późno się kończą.

5.5 Warunki przyrodnicze

Obszar gminy Lipowa według regionalizacji przyrodniczo-leśnej (Trampler i inni, „Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych”, 1990) położony jest w VIII Karpackiej Krainie Przyrodniczo Leśnej w dzielnicach: 1 - Beskidu Śląskiego i Małego.

Zgodnie z podziałem na regiony geobotaniczne (Szafer 1982) klasyfikacja położenia jest następująca:

- obszar: Euro - Syberyjski
- prowincja: Górską, Środkowoeuropejską
- podprowincja: Karpacka
- dział: Karpaty Zachodnie
- okręg: Beskidy
- podokręg: Śląsko – Babiogórski

Występujące tu zbiorowiska roślinne to: lasy, zadrzewienia i łąki.

Lasy stanowią 56,3% powierzchni gminy. Lasy państwowe stanowią ponad 80% kompleksów leśnych gminy. Gospodarkę leśną na tym obszarze prowadzi Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych Nadleśnictwo Węgierska Górką. Pozostałą część stanowią lasy niepaństwowe, będące głównie własnością prywatną. Obszar gminy znajduje się w zasięgu naturalnego występowania zasadniczych gatunków lasotwórczych: sosny, modrzewia, świerka, jodły, buka, dęba, olchy. Wśród gatunków typowo podszytowych najczęściej występują: bez czarny, bez koralowy, leszczyna, a także kalina koralowa, czeremcha. W Nadleśnictwie Węgierska Górką dominują siedliska górskie – 99,91%. Siedlisko podgórskie (LMwyżów) zdiagnozowane zostało w oddziale 109f, g, w obrębie Lipowa na powierzchni 8,12 ha. Bory i lasy występują w wariantach uwilgotnienia świeżym, silnie świeżym i wilgotnym, las łąkowy w wariantach niezalewowym.

Stopniowo następuje zmiana w składzie gatunkowym drzewostanów w Nadleśnictwie. Na siedliskach lasowych powoli jako gatunki panujące zaczynają ujawniać się buk i jodła.

Świerk jako gatunek panujący zmniejszył swój udział z 60% (2010) do 51%. Stopniowo w miarę wyprowadzania upraw i młodników jego udział na siedliskach lasowych ulegnie zmniejszeniu na korzyść buka i jodły, gatunków, które mają większe wymagania ekologiczne.

Na terenie gminy występują następujące zbiorowiska leśne:

- górnoregłowy bór karpacki,
- dolnoregłowy bór jodłowo – świerkowy,
- nadrzeczna olszyna,
- kwaśna buczyna górską,
- buczyna karpacka.

Na mocy zarządzenia nr 103 Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 29 lipca 1994 roku, las w obrębie leśnym Lipowa zostały uznane za lasy ochronne.

W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nie celów, dla których zostały wydzielone. Wszystkie drzewostany znajdują się pod wpływem ujemnego oddziaływania emisji przemysłowych i jako takie, w całości zaliczane są do II strefy uszkodzeń.

Ochrona obszarów leśnych, powinna polegać na:

- a) ograniczaniu wycinki do zakresu działań ochronnych i regulacyjnych,
- b) ograniczaniu tendencji zbliżania zabudowy do granicy lasu,
- c) ograniczeniu zmian przeznaczenia gruntów leśnych,
- d) podjęciu konkretnych działań związanych ze zwiększeniem zalesiania gruntów porolnych i regulacji granicy polno-leśnej.

Powierzchnia lasów państwowych obrębu Lipowa wynosi 3366,44 ha.

Zespoły leśne uzupełniają zbiorowiska roślinne nieleśne oraz zbiorowiska antropogeniczne.

Do zbiorowisk nieleśnych zaliczają się:

- łąki mieczykowo-mietlicowe (Gladiolo-Agrostietum),
- olszynkę karpacką (Alnetum incanae),
- młaki eutroficzne (Valeriano-Caricetum flavae),
- torfowiska niskie (Caricion nigrae),
- zbiorowiska ziołorośli (rząd Adenostyletalia

Zbiorowiska antropogeniczne stanowią: zieleń urządzone, chwasty pól uprawnych, zbiorowiska miejsc wydeptanych i ruderalnych.

Nadleśnictwo Węgierska Górką wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego - „Lasy Beskidu Śląskiego”. Został on utworzony Zarządzeniem nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19.12.1994 r. (ZO-72-15/94). LKP „Lasy Beskidu Śląskiego” składa się z lasów Nadleśnictwa: Bielsko, Wiśla, Ustroń i Węgierska Górką. W przeważającej części są to tereny Beskidu Śląskiego, małe fragmenty należą do Beskidu Małego i Żywieckiego, a także Pogórza Śląskiego. Łączna powierzchnia LKP wg w/w Zarządzenia wynosi 39 780 ha. Celem wszystkich działań jest przede wszystkim przebudowa drzewostanów odpowiadająca potencjalnym siedliskom oraz ochrona i zachowanie zasobów istniejących.

Faunę obszaru reprezentują gatunki typowe dla występujących tu siedlisk: leśnych, zaroślowo – łąkowych, wodnych. Ze względu na powiązania z ekosystemami o charakterze naturalnym występującymi w bezpośrednim sąsiedztwie terenów objętych projektem, faunę reprezentują nie tylko gatunki pospolite dla ekosystemów rolniczych i związanych z siedliskami ludzkimi. Wśród płazów występują: ropucha szara i zielona, żaba trawna, traszka zwyczajna i rzekotka drzewna. Ptaki reprezentowane są przez: sikory, sójki, szpaki, zięby, kosy, grzywacze, puszczyki.

Gatunki zwierząt objęte ochroną ścisłą to: trzmiel gajowy, biegacze sp., kumak górski, ropucha szara, ropucha zielona, rzekotka drzewna, salamandra plamista, traszka grzebieniasta, traszka górską, traszka karpacka, traszka zwyczajna, żaba trawna, gniewosz plamisty, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, drozd skalny, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł trójpalczasty, pełzacz leśny, sikora bogatka, ryjówka górską, wiewiórka pospolita, niedźwiedź brunatny, wilk, mopek, nocek bechsteina, nocek duży, nocek orzęsiony, podkowiec mały.

Występujące gatunki roślin podlegające ścisłej ochronie i ochronie częściowej to:

- a) podlegające ochronie ścisłej:
ciemniżyca zielona, goryczka trojeściowa, liczydło górskie, mieczyk dachówkowaty, naparstnica zwyczajna, okrzyń jeleni, omieg górski, paprotka zwyczajna, paprotnik kolczysty, parzydło leśne, podkolan biały, podrzeń żebrowiec, tocja karpacka, tojad mocny, tojad morawski, wawrzynek wilcze tyko, widłak goździsty, widłak jałowcowaty, widłak wronie
- b) podlegające ochronie częściowej:
naparstnica purpurowa, goryczka trojeściowa.

Gatunki fauny, będące pod ochroną i mające znaczenie dla liczebności populacji w skali kraju to:

- nietoperze (Chiroptera), podkowiec mały (*Rhinolophus hipposideros*),
- traszka karpacka (*Triturus montandoni*),
- kumak górski (*Bombina variegata*),
- bocian biały (*Ciconia ciconia*),
- sowa płomykówka (*Tyto alba*).

Ponad to występują tu: sarny, jelenie, dziki, lisy rude, zające szaraki, wiewiórki.

Przez obszar objęty projektem Planu przebiega **główny korytarz migracyjny - Korytarz Południowy** (W. Jędrzejewski) stanowiący ogniwo w łączności ekologicznej Europy. Korytarz rozciąga się od Bieszczadów poprzez Góry Słonne, Pogórze Przemyskie, Pogórze Dynowskie, parki krajobrazowe: Czarnorzecko-Strzyżowski, Pasma Brzanki, Ciężkowicko-Rożnowski i Wiśnicko-Lipnicki, następnie przechodzi przez Beskid Wyspowy, Gorce, Beskid Makowski, Beskid Żywiecki, Beskid Śląski, Pogórze Śląskie, lasami w pobliżu zbiornika Goczałkowickiego, przez Lasy Pszczyńsko-Kobiórskie, aż do Lasów Rudzkich. Lasy Beskidu Śląskiego stanowią biocentrum rangi ponadregionalnej.

Lipowa położona jest w obrębie następujących **korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych**

- korytarza herpetologicznego o znaczeniu ponadregionalnym „Zachodnio-Karpackiego” – obejmującego Beskid Śląski, Beskid Żywiecki i Beskid Mały. Zasadlają go wszystkie gatunki krajowych płazów. Z punktu widzenia migracji- najistotniejszym jest piętro pogórze (300 do 700 m.n.p.m.);
- obszaru węzłowego teriologicznego dla dużych ssaków drapieżnych i kopytnych „Beskid Śląski”. Obszar objęty jest formą ochrony – „Parkiem Krajobrazowym Beskidu Śląskiego”, częściowo obszarem Natura 2000. Występuje w nim wilk, dzik, jelen, sarna, pojawiają się niedźwiedzie i rysie. W analizowanym obszarze znajdują się przystanki pośrednie (obszary węzłowe), czyli obszary, które stanowią potencjalne siedliska dla populacji ssaków kopytnych i drapieżnych (były zasiedlone w przeszłości lub posiadają sprzyjające uwarunkowania przyrodnicze). Obecnie występuje tu stała niewielka populacja wilka. Pojawiają się tu także pojedyncze migrujące niedźwiedzie brunatne i rysie, nie tworzą tu jednak stałej populacji. Obszar ten jest chroniony jako Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego. Znaczny fragment włączono również w sieć obszarów chronionych NATURA 2000;

- korytarza ornitologicznego „Lasy Beskidu Śląsko-Żywieckiego”. Obejmuje lasy polskie i obniżenia dolin, łącząc się z tymi w Czechach i na Słowacji. Przeloty głównych frakcji ptaków odbywają się dolinami Wisły, Olzy, Soły (w tym Jezioro Żywieckie) i Koszarawy. Ptaki omijają grzbiety górskie, wybierając obniżenia terenu i przełęcze. Jest to korytarz ponadregionalny;
- korytarza chiropterologicznego użytkowanego lokalnie. Elementami krajobrazu wykorzystywanymi najczęściej przez nietoperze jako korytarze są rzeki, zwłaszcza te o zadrzewionych brzegach oraz drogi;
- obszaru rdzeniowego korytarza ichtiologicznego. Obszary rdzeniowe wyznaczone zostały w obrębie ostoi ichtiofauny w celu zapewnienia warunków niezbędnych do przetrwania cennych gatunków ryb oraz komunikacji ekologicznej w obrębie ostoi. Są miejscami niezbędnymi do odbycia tarła, a także rozwoju i wzrostu wszystkich stadiów wiekowych tych gatunków;

Sieć ECUNET-POLSKA pokrywa 46% kraju. Składa się z obszarów węzłowych i łączących je korytarze ekologiczne. Wyznaczono ogółem 78 obszarów węzłowych (46 międzynarodowych i 32 krajowe) i 110 korytarzy ekologicznych. W województwie śląskim znajduje się ich 9.

Elementami Krajowej Sieci Ekologicznej EKUNET-PL w obrębie gminy jest obszar węzłowy o znaczeniu krajowym: 29K – obszar Beskidu Śląskiego.

Funkcję głównych powiązań przyrodniczych obszarów węzłowych pełnią korytarze ekologiczne. Są nimi doliny rzeczne.

Rodzaj i jakość gleb na terenie gminy uzależnione są ściśle od budowy geologicznej, morfologii terenu, warunków gruntowo-wodnych. W oparciu o mapy glebowo - rolnicze można stwierdzić, że gleby występujące na obszarze gminy mają charakter gleb górskich. Najbardziej rozpowszechnione są gleby brunatne kwaśne. Uzupełniają je gleby bielcowe gliniaste i ilaste, występujące w terenach wyżej położonych.

Produkcyjność gleb określa przynależność użytków rolnych do poszczególnych klas bonitacyjnych. Na terenie gminy przeważają gleby klasy IV, V, VI, w niewielkiej ilości występują klasy II i III. Zdecydowana przewaga terenów rolniczych leży w zachodniej części gminy, w sołectwach Lipowa, Leśna, Sienna i Twardorzeczka, określając charakter tych miejscowości jako rolniczy.

Atrakcyjność krajobrazowa wynika z występowania w analizowanym terenie mozaiki krajobrazów kulturowych i naturalnych. W części wschodniej gminy obserwujemy tereny użytkowane i ukształtowane przez człowieka, skupiska zabudowy o charakterze wiejskim, przeplatające się z terenami upraw polowych, tworzące krajobraz kulturowy. Część zachodnią stanowią zwarte obszary leśne tworzące krajobraz naturalny.

W analizowanym obszarze wyróżniono 2 typy krajobrazu naturalnego (wg klasyfikacji J. Kondrackiego -(1994)). Są to krajobrazy górskie. Dominuje krajobraz regła dolnego z lasami jodłowo-bukowymi jako roślinnością potencjalną. Uzupełnia go krajobraz regła górnego, którego roślinność potencjalną stanowią bory świerkowe. Wielkie połacie lasów Beskidu Śląskiego poprzerywane są polanami, halami, polami uprawnymi i osiedlami, a z górskich szczytów rozciągają się rozległe panoramy. Roślinność występuje w formie charakterystycznych górskich pięter flory: regle górne zajmują lasy jodłowo-bukowe z domieszką świerku, jesionu, jaworu, klonu i modrzewia; regle dolne zdominowane są przez świerki i jodły.

Na opracowywanym terenie wyróżnić można krajobrazy o różnym stopniu stabilności: dużym - obejmującym kompleksy leśne, średnim - obejmującym łąki, zadrzewienia, małym - obejmującym zbiorowiska synantropijne sadów i pól, bardzo małym - obejmującym tereny zainwestowane.

5.6 Obszary i obiekty przyrodnicze podlegające ochronie

Do zasobów przyrodniczych gminy Lipowa podlegających ochronie należą:

- powierzchnie lasów w zarządzie Nadleśnictwa Węgierska Górka, obręb Lipowa objęte ochroną przed zmianą przeznaczenia na cele nieleśne, pełniące funkcje lasów ochronnych,
- kredowy użytkowy poziom wód podziemnych należący do LZWP nr 348 – Zbiornik Goduła (Beskid Śląski).

- użytki rolne położone na glebach klas III w kompleksach o powierzchni powyżej 0,5 ha objęte ochroną przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne na mocy Ustawy z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych z późniejszymi zmianami.
- Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego wraz z otuliną utworzony rozporządzeniem Wojewody Bielskiego nr 10/98 z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego,
- pomniki przyrody (lipa drobnolistna oraz jaskinie),
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Beskid Śląski” (kod obszaru PLH 240005),
- rezerwat przyrody Kuźnie powołany dla zachowania zgrupowania osuwisk skalnych, form skałkowych, jaskiń oraz drzewostanu świerkowego,
- stanowiska cennych gatunków flory i fauny objęte ścisłą ochroną prawną.

Zbiorowiska leśne omówiono części dotyczącej warunków przyrodniczych (pkt. 5.5), a charakterystykę GZWP nr 348 przedstawiono w części dotyczącej warunków hydrogeologicznych (pkt. 5.2).

Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Beskid Śląski” (kod obszaru PLH 240005), zajmuje powierzchnię 26410,3 ha. Zachodnie fragmenty gminy leżą w jego granicach.

W granicach obszaru Natura 2000 „Beskid Śląski” położone jest 31,74 km² obszaru gminy (stanowiące około 54% ogólnej powierzchni).

Celem ochrony w Obszarze Natura 2000 Beskid Śląski jest zachowanie we właściwym stanie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków z zał. II Dyrektywy Siedliskowej. Głównym przedmiotem ochrony są siedliska leśne, a spośród pozostałych: ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacetalia vandellii* oraz jaskinie nieudostępniane do zwiedzania, najlepiej tu reprezentowane spośród innych obszarów w Beskidach.

SOOS Natura 2000 „Beskid Śląski” składa się z 5 enklaw, zlokalizowanych w najwyższych partiach Beskidu ze szczytami: Stożkiem, Czantorią, Baranią Górą i Skrzycznem, Klimczokiem i Równicą.

W Beskidzie Śląskim stwierdzono występowanie 16 typów siedlisk przyrodniczych:

- 3220 Pionierska roślinność nakamieńcach i żwirowiskach górskich potoków,
- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*),
- 6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe,
- 6430 Ziolorośla górskie (*Adenostylion alliariae*),
- 6510 Łąki ekstensywnie użytkowane,
- 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (*Polygono-Trisetion*),
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacetalia vandellii*,
- 8310 Jaskinie nieudostępniane do zwiedzania,
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*),
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*),
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),
- 9180 Jaworzyny i lasy klonowolipowe na stromych stokach i zboczach,
- 91D0 Bory i lasy bagienne,
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe),
- 9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis*).

Wykaz siedlisk przyrodniczych zinwentaryzowanych na gruntach leśnictwa Lipowa w granicach obszaru Natura 2000 **PLH240005 – „Beskid Śląski”**

KOD SIEDLISKA	NAZWA SIEDLISKA
6430	Ziolorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziolorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)
8220	Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacetalia vandellii</i>
8310	Jaskinie niedostępne do zwiedzania - Rezerwat Kuźnie
9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i>)
9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe <i>Tilio platyphillis-Acerion pseudoplatani</i>
91EO	Łęgi wierzbowe, topolowe, olchowe i jesionow (<i>Salicetum albo-fragilis</i> ,

	<i>Populetum albae, Alnenion)</i>
9410	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>)

W Beskidzie Śląskim stwierdzono występowanie 23 gatunków zwierząt i roślin objętych art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG.

Wykaz najcenniejszych gatunków zwierząt występujących w obrębie Beskidu Śląskiego obejmuje:

Kod	Nazwa	Liczebność
Ssaki		
1354	Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)	D
1324	Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)	C
1303	Podkowiec mały (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	C
1361	Ryś (<i>Lynx lynx</i>)	C
41352	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	C
1355	Wydra (<i>Lutra Lutra</i>)	C
1308	Mopek zachodni (<i>Barbastella barbastellus</i>)	C
1323	Nocek Bechsteina (<i>Myotis bechsteini</i>)	C
1321	Nocek orzęsiony (<i>Myotis emarginatus</i>)	C
Płazy		
1193	Kumak górski (<i>Bombina variegata</i>)	C
1166	Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	C
2001	Traszka karpacka (<i>Triturus montandoni</i>)	C
Ryby		
1138	Brzanka (<i>Barbus meridionalis</i>)	C
1163	Głowacz białopłetwy (<i>Cottus gobio</i>)	C
1096	Minóg strumieniowy (<i>Lampetra planeri</i>)	C
Bezkręgowce		
4014	Biegacz urozmaicony (<i>Carabus variolosus</i>)	D
1060	Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	D
1088	Kozioróg dębosz (<i>Cerambyx cerdo</i>)	C
1084	Pachnica dębowa (<i>Osmoderma eremita</i>)	C
Rośliny		
1902	Obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>)	D
4109	Tojad morawski (<i>Aconitum moravicum</i>),	A
4116	Tocja karpacka (<i>Tozzia carpatica</i>),	C
1381	Widłoząb zielony (<i>Dicranum viride</i>)	D

Źródło: Standardowy formularz danych dla obszarów NATURA 2000

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego utworzony został rozporządzeniem Wojewody Bielskiego nr 10/98 z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego. Zajmuje powierzchnię 38 620 ha, położony jest w obrębie 14 sąsiadujących gmin.

Na terenie gminy Lipowa Park Krajobrazowy obejmuje w większości tereny leśne, z zasięgiem uwidocznionym na załączniku graficznym. Powierzchnia terenów gminy położonych w granicach PK Beskidu Śląskiego to - 31,88 km² (około 54% powierzchni gminy).

Lasy na terenie Parku uległy przekształceniom wskutek eksploatacji. Prawie całkowicie zanikły grądy, które pierwotnie występowały w piętrze pogórza. Wzrósł areal borów jodłowo-świerkowych oraz świerczyn. Zmniejszona została powierzchnia dolnoreglowych lasów bukowych. W dolinach potoków w piętrze pogórza występują obecnie podgórski łęg jesionowy, nadrzeczna olszynka górską oraz dolnoreglowy świerkowy bór na torfie. W reglu dolnym dominują świerczyny. Miejscami spotyka się lasy bukowe: kwaśną buczynę górską i żyzną buczynę karpacką. Strone stoki porastają jaworzyny górskie, fragmentarycznie jaworzyny karpackie. W wyższych partiach regla dolnego występuje bór

jadłowo-świerkowy. Regiel górny porastają świerczyny. Część Parku zajmują łąki oraz pastwiska. Wzdłuż potoków występują łopuszyny. Na terenach podmokłych rozwijają się młaki.

Park Krajobrazowy powołany został w celu:

- zachowania oraz wzbogacenia cennych, występujących na terenie województwa zasobów przyrody, kultury i krajobrazu dla potrzeb rekreacji i nauki,
- stworzenia podstaw realizacji kompleksowego programu zrównoważonego rozwoju tych obszarów,
- propagowania idei ochrony przyrody poprzez prowadzenie działalności dydaktycznej i edukacyjnej,
- ochrony i kształtowania środowiska oraz gospodarki przestrzennej w obrębie poszczególnych parków krajobrazowych położonych w granicach województwa śląskiego zgodnie z rozporządzeniami o powołaniu parków krajobrazowych.

Grunty rolne i leśne oraz inne nieruchomości znajdujące się w granicach Parku Krajobrazowego pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu.

Zgodnie z rozporządzeniem, w celu zapewnienia warunków dla właściwych form ochrony i kształtowania środowiska, na terenie Parku Krajobrazowego i jego otuliny obowiązują następujące zasady i kierunki działania:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
- ochrona środowiska i krajobrazu przed:
 - zakłóceniami stosunków wodnych,
 - degradacją gleb i szaty roślinnej,
 - zanieczyszczeniami powietrza,
 - zakłóceniami harmonii w krajobrazie,
- czynna ochrona środowiska poprzez:
 - likwidację lub ograniczenie na terenie Parku działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska,
 - utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Na obszarze Parki Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny obowiązują także zakazy, nakazy, dopuszczenia i ograniczenia wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2021, poz. 1098). Zgodnie z art. 17 ust. 1 ww. ustawy w parku krajobrazowym mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zakaz nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę parku krajobrazowego;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciw

osuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;

- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Zakaz nie dotyczy statków jednostek ratowniczych, jednostek organizacyjnych właściciela wód lub urządzeń wodnych zlokalizowanych na wodach, inspektorów żeglugi śródlądowej, Państwowej i Społecznej Straży Rybackiej, promów w ciągu dróg publicznych, prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej oraz wykonywania zadań z zakresu ochrony przyrody przez Służbę Parku Krajobrazowego.

Wymienione zakazy nie dotyczą:

- wykonywania zadań wynikających z planu ochrony;
- wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa;
- prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego nie posiada zatwierdzonego planu ochrony (opracowano projekt).

Położenie w granicach Parku Krajobrazowego jest równoznaczne z zaklasyfikowaniem występującego krajobrazu do krajobrazów o wysokiej wartości.

Pomniki przyrody:

Pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej w gminie Lipowa:

p.	Kod	Nazwa	Data utworzenia
1	PL.ZIPOP.1393.PP.2417062.20	Nie nadano nazwy w akcie prawnym Lipa drobnolistna 2 szt. Tilia cordata.	1968-04-13
2	PL.ZIPOP.1393.PP.2417062.22	Malinowska Skała	1977-01-01
3	PL.ZIPOP.1393.PP.2417062.23	Jaskinia Chłodna	1993-04-23
4	PL.ZIPOP.1393.PP.2417062.24	Jaskinia Przed Balkonem	1993-04-23

Źródło: www.gdos.gov.pl

Lokalizację na terenie Gminy podlegających ochronie obiektów i obszarów przyrodniczych zawiera załącznik graficzny nr 2.

REZERWAT KUŹNIE

Ustanowiony został 11.12.1995 na podstawie Zarz. MOŚZNiL M.P. Nr 5, poz. 46. Położony jest na południowo-wschodnim stoku góry Muronka (1021 m n.p.m.), opadającym ku dolinie potoku Twardorzeczka, na wysokości 800 do 1010m n.p.m. Powierzchnia rezerwatu - to 7,22 ha. Jest to rezerwat przyrody nieożywionej. Celem ochrony jest zachowanie dla celów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych zgrupowania wychodni skalnych, jaskiń oraz dorodnego drzewostanu świerkowego. Teren rezerwatu porasta dolnoregłowy bór jodłowo-świerkowy *Abieti-Piceetum montanum* z dominującym świerkiem (*Picea abies*) i domieszkami jodły (*Abies alba*), buka (*Fagus sylvatica*), jaworu (*Acer pseudoplatanus*). W górnej części rezerwatu występują liczne formy skałkowe z murami i ambonami skalnymi, sięgającymi do 11 metrów wysokości. Część środkową zajmują głazowiska, rowy rozpadlinowe poprzedzielane wałami i leje zapadliskowe. Na terenie tym stwierdzono występowanie 5 jaskiń (Chłodna, Pod Balkonem, Niska, W trzech kamieniach, w Morońce) i 2 schronisk skalnych, głównie typu szczelinowego, o genezie osuwiskowej. Największe jaskinie to: Jaskinia Chłodna (długość 117 m,) i Jaskinia pod Balkonem (długość 45 m).

5.7 Obszary i obiekty kulturowe podlegające ochronie

W obszarze gminy Lipowa zlokalizowane są dwa obiekty wpisane do rejestru zabytków. Są to:

- Kościół św. Bartłomieja wraz z plebanią, budynkiem gospodarczym oraz zlikwidowanym cmentarzem przykościelnym A-608/89,
- Cmentarz katolicki wraz z kaplicą A-615/89.

Dla zachowania najwyższych wartości kulturowych wokół wpisanego do rejestru zabytków kościoła św. Bartłomieja utworzono strefę ochrony konserwatorskiej Zespołu kościelnego wraz z otoczeniem.

W obszarze gminy w miejscowości Lipowa ochroną objęto również dwa inne zespoły obiektów zabytkowych: zespół zabudowy folwarcznej, który częściowo zlokalizowany jest w granicach terenu objętego projektem zmiany Studium oraz zespół podworski.

W gminnej ewidencji zabytków figurują 73 obiekty zabytkowe objęte ochroną. Zasadniczą grupę wśród nich stanowią budynki mieszkalne drewniane i murowane, ponad to ochroną objęte są: kapliczki, krzyże, figury przydrożne oraz obiekty pojedynczo występujące takie jak: obora, dzwonnica drewniana, kaplica i zaporą przeciwpancerna.

W Gminie Lipowa zlokalizowano 10 stanowisk archeologicznych tzw. śladów osadnictwa z różnych okresów. Dla zapewnienia możliwości prowadzenia obserwacji archeologicznej i zabezpieczenia terenu wokół stanowisk archeologicznych wyznaczono strefy ochrony, której zasięg określono na rysunku studium.

6. Ocena stanu i funkcjonowania środowiska

Środowisko przyrodnicze ulega stałemu procesowi degradacji na skutek działalności człowieka zarówno rolniczej, osadniczej, jak i produkcyjnej. Dokonane zmiany są nieodwracalne. Istniejące zagospodarowanie terenu nie pozwala na pełną regenerację środowiska w sensie powrotu do stanu naturalnego. Działalność człowieka prowadzi do stałej kontroli stanu środowiska oraz prowadzenia działań mających na celu jego poprawę. W obszarze opracowania występują zarówno krajobrazy zaliczane do kulturowych jak i naturalne. W terenach ukształtowanych i użytkowanych przez człowieka równowaga utrzymywana jest dzięki celowym zabiegom.

Jakość środowiska uzależniona jest od poziomu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych, klimatu akustycznego. Głównymi źródłami

zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy są: paleniska domowe, ciepłownie niewielkich zakładów usługowych (źródła bytowo-komunalne), ruch samochodowy.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu w Katowicach opublikował Raport 2020 – Stan środowiska w województwie śląskim. W publikacji tej przedstawiono analizę problemów identyfikowanych na podstawie badań i ocen realizowanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na poziomie wojewódzkim. Wykorzystano w nim wyniki badań monitoringowych z lat 2016 – 2018.

Na podstawie pomiarów i w oparciu o dostępne wyniki modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń została opracowana „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim w 2018 roku dla następujących substancji: SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, O₃, pyłu zawieszonego PM₁₀, zawartości Pb, As, Cd, Ni i B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz dla pyłu PM_{2,5} (Raport o stanie środowiska -2020).

Wyniki oceny jakości powietrza na terenie województwa śląskiego

Strefa śląska	Ochrona zdrowia										Ochrona roślin		
	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	B(a)P	CO	As	Cd	Ni	Klasa ogólna strefy	SO ₂ NO _x	O ₃	Klasa ogólna strefy
2010	C	A	C	A	C	A	A	A	A	C	A	C	D2
2016	A	A	C	A	C	A	A	A	A	C	A	C, D2	D2
2017	C	A	C	A	C	A	A	A	A	C	A	C, D2	D2
2018	A	A	C	A	C	A	A	A	A	C	A	C, D2	D2
2020	A	A	C	A	C	A	A	A	A	C	A	A, D2	D2

Źródło: Raporty o stanie środowiska WIOŚ – Katowice.

W wyniku przeprowadzonej **oceny jakości powietrza w kryteriach ochrony zdrowia** dla strefy śląskiej obejmującej gminę Lipowa dla 2018r. uzyskano wyniki wskazujące na **klasę C**. Klasę C wyznacza się, jeżeli stężenia zanieczyszczeń na badanym terenie przekraczały poziomy dopuszczalny lub poziomy docelowe powiększone o margines tolerancji w przypadku, gdy margines jest określony. W odniesieniu do kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia stwierdzone zostały w strefie śląskiej ponadnormatywne stężenia substancji: pył zawieszony PM₁₀, benzo(a)piren w pyłe PM₁₀ oraz pył zawieszony PM_{2,5}. Pozostałe wartości zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek azotu, benzen, ołów, tlenek węgla, arsen, kadm, nikiel i ozon utrzymywały się w klasie A, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie. W 2018 roku stężenia maksymalne ośmiogodzinne tlenku węgla nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego na żadnym stanowisku i wynosiły od 19% do 43% wartości dopuszczalnej 10 mg/m³ (klasa A). Dla klasy C niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza dla pyłu zawieszonego. Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(α)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np.: dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s). Wyniki pomiarów stężenia benzenu wskazują, że średnioroczny poziom emisji tego związku, pozostaje w ścisłym związku z emisją benzenu z procesów energetycznego spalania paliw, w szczególności z wyeksploatowanych małych jednostek grzewczych i palenisk domowych, gdzie nie ma możliwości sterowania procesem (ograniczenie emisji produktów niezupełnego spalania).

Ze względu na **ochronę roślin**, jak i w latach wcześniejszych w strefie śląskiej, uzyskano wyniki wskazujące na **klasę C i D2**. Klasa C i D2 oznacza przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40. Klasę D2 wyznacza się, jeżeli stężenia ozonu

na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego. Przyczyną wystąpienia przekroczeń ozonu jest napływ zanieczyszczenia z innych obszarów oraz oddziaływanie naturalnych źródeł emisji lub zjawisk naturalnych nie związanych z działalnością człowieka. Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń dwutlenku azotu jest emisja ze źródeł liniowych (komunikacyjnych). Wg kryterium ochrony roślin na 41% powierzchni strefy śląskiej występuje przekroczenie poziomu docelowego ozonu określonego za pomocą parametru AOT40 (5 lat) oraz w całej strefie jest przekroczony poziom celu długoterminowego (AOT40).

Główną przyczyną złej jakości powietrza w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (bytowo-komunalna). Znacznie mniejszy wpływ ma emisja przemysłowa i liniowa.

W celu poprawy jakości powietrza, tj. osiągnięcia poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji realizowane były we wszystkich strefach w województwie śląskim: Program ochrony powietrza przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/47/5/2017 z dnia 18 grudnia 2017r. oraz Uchwała antysmogowa w sprawie wprowadzenia ograniczeń na terenie województwa śląskiego w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/36/5/2017 z dnia 7 kwietnia 2017r. W 2020 roku Sejmik Województwa Śląskiego uchwalił Uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 Program Ochrony Powietrza, zastępujący wcześniejsze programy. Efekty realizacji Programu powinny mieć odzwierciedlenie w kolejnych Raportach o stanie środowiska w województwie śląskim.

W ramach monitoringu prowadzone są systematyczne badania **składu fizyczno-chemicznego opadów** oraz obserwacje i pomiary parametrów meteorologicznych. Badania te dostarczają informacji o obciążeniu substancjami deponowanymi z powietrza, tj. związkami zakwaszającymi, biogennymi i metalami ciężkimi w obszary leśne, do gleb i wód powierzchniowych. Znaczenie mają „kwaśne deszcze”, czyli opady o wartości pH poniżej 5,6. Badanie chemizmu opadów atmosferycznych w województwie śląskim prowadzone było na dwóch stacjach meteorologicznych w Katowicach i Raciborzu. Wyniki badań w latach 2016-2018 wykazały stopniowe zmniejszanie się ładunków siarczanów i ołowiu wniesionych z opadami na obszar województwa śląskiego. W porównaniu do 2016 roku, w 2018 roku w przypadku zanieczyszczeń eutrofizujących wystąpił niewielki spadek fosforu i azotu oraz wzrost ładunku wapnia. Wielkość ładunków wzrosła w 2017 roku wraz ze wzrostem wielkości opadów. Roczny sumaryczny ładunek jednostkowy badanych substancji zdeponowany na obszar województwa śląskiego w 2017 wyniósł 62,0 kg/ha i był wyższy niż średni dla całego obszaru Polski o 30,5%.

Zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa śląskiego na lata 2016-2020, realizowano badania i ocenę stanu rzek, w tym zbiorników zaporowych. Ocenę przeprowadzono na podstawie rozporządzenia MŚ z dnia 21 lipca 2016 roku w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2016 r., poz. 1187, tzw. rozporządzenie klasyfikacyjne). Przeprowadzono kolejno klasyfikację poszczególnych elementów jakości wód powierzchniowych: biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych, klasyfikację stanu/potencjału ekologicznego, klasyfikację stanu chemicznego oraz ocenę stanu badanych jednolitych części wód powierzchniowych. Na terenie gminy nie były prowadzone badania wód powierzchniowych w 2018r. Najbliższy punkt badawczy zlokalizowany jest na Sole w rejonie ujścia potoku Leśnianka. Potencjał ekologiczny badanych wód oceniono jako umiarkowany, stan chemiczny – poniżej dobrego, w klasyfikacji elementów hydromorfologicznych wody zaliczono do III klasy.

Ocena spełniania wymagań obszarów chronionych - fragmentów jednolitych części wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia w 2016 roku wykonana została na potoku Leśnianka oraz dopływie potoku Kalonka. Z „Raportu o jakości wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia w województwie śląskim w 2016 roku” (WSSE – Katowice) wynika, że wody potoku Leśnianka ujmowane wodociągiem zakładowym Browaru Żywiec w 2016 roku zostały zakwalifikowane

do kategorii jakości wody – A3. Nastąpiło pogorszenie stanu z kategorii A2 w 2015r. Kategoria jakości wody stwierdzona w badaniach A3 oznacza, że jest to woda wymagająca wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania, koagulacji, filtracji, dekantacji, filtracji, adsorpcji na węglu aktywnym oraz dezynfekcji. Badane wody Dopływu Potoku Kalonka w Słotwinie, na ujęciu wodociągu Słotwina, w 2016 r. zaliczono do kategorii jakości wody A2, tj.: wód wymagających typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnego, koagulacji, flokulacji, filtracji oraz dezynfekcji.

W roku 2018 badania wód podziemnych w sieci krajowej prowadzone były w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w 57 punktach pomiarowych, obejmujących wody z utworów dewonu, karbonu, permu, triasu, kredy, neogenu, miocenu i czwartorzędu. Monitorowaniem objęto 12 jednolitych części wód podziemnych (Raport o stanie środowiska w woj. śląskim 2018). Na terenie gminy oraz powiatu żywieckiego nie wyznaczono punktów monitoringu wód podziemnych w 2018r.

Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i dostępnych dla ludzi pomiary dopuszczalnych pól elektromagnetycznych wykonywane są ustawowo przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w trzyletnich cyklach pomiarowych. Pole elektromagnetyczne (PEM) to pole elektryczne, magnetyczne lub elektromagnetyczne emitujące promieniowanie w zakresie częstotliwości 0 Hz - 300 GHz. Badania prowadzone są w zakresie natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości od 3 MHz do 3 000MHz (3 GHz), dla której dopuszczalny poziom pól elektromagnetycznych w terenach mieszkaniowych wynosi 7 V/m, a średni arytmetyczny poziom promieniowania dla terenów wiejskich w woj. śląskim – 0,38 V/m. Na terenie gminy nie były prowadzone badania.

Najbardziej uciążliwymi źródłami hałasu w analizowanym terenie jest komunikacja drogowa, krótki odcinek drogi krajowej S1 oraz drogi lokalne. O wielkości poziomu hałasu decyduje, natężenie ruchu, udział taboru ciężkiego w natężeniu ruchu pojazdów kołowych, prędkość pojazdów, stan i rodzaj nawierzchni oraz inne. Istotnym jest obszar oddziaływania oraz liczba ludności narażonej na oddziaływanie hałasu. Obserwowany wzrost liczby pojazdów osobowych i ciężarowych, wzmożony ruch turystyczny, powodują ciągły wzrost poziomu hałasu w środowisku oraz zanieczyszczenie atmosfery spalinami i pyłami. Negatywne reakcje na hałas nasilają się szczególnie przy poziomach powyżej 65 dB, przy czym czynnikiem, który znacząco wpływa na relacje między warunkami akustycznymi a człowiekiem jest tzw. subiektywna wrażliwość na hałas. Badania natężenia hałasu drogowego i hałasu przemysłowego nie były prowadzone na terenie gminy. Na terenie gminy Lipowa brak jest zakładów, dla których wydano decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku.

Gminę Lipowa reprezentuje typ krajobrazu kulturowego w środowisku o różnej stabilności. Najbardziej stabilnymi elementami środowiska, które zachowują walory przyrodnicze w trakcie zagospodarowania opartego o zasady ekorozwoju są: budowa geologiczna, rzeźba terenu i kompleksy leśne. Przeciętną odporność wykazują wody powierzchniowe, najmniejszą wody gruntowe, obszary agrocenoz.

Na o terenie Gminy wyróżniono krajobrazy o różnym stopniu stabilności:

- - dużym - obejmujący kompleksy leśne,
- - średnim - obejmujący łąki, zadrzewienia,
- - małym - obejmujący zbiorowiska synantropijne pól,
- - bardzo małym – obejmującym tereny zainwestowane.

Środowisko terenu objętego analizą odznacza się zdolnością do regeneracji i wysokim stopniem zachowania cech naturalnych.

7. Prognoza dalszych zmian w środowisku wynikająca z projektowanego przeznaczenia terenów

Ustalenia projektu zmiany Studium nie wpłyną na stan środowiska, ponieważ:

- utrzymują obowiązujące kierunki zagospodarowania,
- nie zmieniają zasięgu terytorialnego wyznaczonych sposobów użytkowania,
- nie wprowadzają inwestycji należących do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- chronią przed nowymi inwestycjami obszary Natura 2000 oraz PK Beskid Śląski wraz z otuliną,
- nie wyznaczają dodatkowych terenów zabudowy ani nie wprowadzają nowych funkcji w obszarach zabudowy,
- utrzymują istniejące tereny w użytkowaniu przyrodniczym,
- zachowują wszystkie dotychczasowe zasady wpływające na ochronę środowiska dotyczące lokalizacji terenów, zasad ochrony powietrza, gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej,
- nie powodują rozwoju funkcji mieszkaniowej, usługowej powodujących wzrost powierzchni terenów zurbanizowanych.

8. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji zmian wprowadzonych projektowanym dokumentem.

Wprowadzane zmiany w Studium nie będą miały negatywnego wpływu na środowisko. Nie spowodują intensyfikacji obserwowanych zjawisk negatywnie wpływających na stan środowiska takich jak: zabudowa obiektami kubaturowymi ciągów ekologicznych, rozpraszanie zabudowy pogorszenia stanu środowiska przejawiającego się wzrostem zanieczyszczeń powietrza w sezonie grzewczym, nasilającego się hałasu czy ingerencji w obszary siedlisk chronionych SOOS Natura 2000 Beskid Śląski. Planowane pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych jest działaniem proekologicznym. Rozszerzenie zakresu wykonywanych usług w istniejących obiektach (z zachowaniem ustaleń wynikających z lokalizacji w obiektach zabudowy folwarcznej objętych ochroną) nie spowoduje negatywnego wpływu na środowisko.

Wprowadzane zmiany nie będą elementami wpływającymi na występowanie kolizji przestrzennych wynikających z położenia obszaru objętego projektem zmiany Studium w terenach o walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w granicach terenów przyrodniczych prawnie chronionych Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, obszarów SOOS Natura 2000 Beskid Śląski PLH 240005 oraz rezerwatu Kuźnie. Nie nastąpi zmiana w ocenie oddziaływania na środowisko analizowanego projektu zmiany Studium w stosunku do projektu pierwotnego.

9. Przewidywane oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko i długoterminowe na środowisko będące efektem realizacji rozwiązań planu.

Analizowany projekt zmiany Studium nie powoduje zmian w podstawowej funkcji użytkowania terenów. Zmiany w zagospodarowaniu polegać będą: na rozszerzeniu rodzajów usług w terenie obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych, wskazaniu terenu lądowiska dla helikopterów wraz z terenem obsługi, co umożliwi zwiększenie ilości prywatnych możliwych lądowań na obiekcie, zapewni odpowiedni standard obsługi oraz możliwość lądowania jednostek ratownictwa medycznego. W terenie rozwoju i zaopatrzenia w wodę utrzymana zostanie funkcja podstawowa, ale planowana jest realizacja nowego ujęcia wody typu poddenne mającego zapewnić wyższej jakości wodę na potrzeby produkcji Browaru. W terenie tym wyznaczono obszar lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW wraz z ich strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie. Po realizacji nowego ujęcia wody i likwidacji istniejącego ujęcia infiltracyjno -brzegowego zmianie ulegnie zasięg strefy ochrony bezpośredniej ujęcia, co umożliwi wykorzystanie terenu na cele produkcji energii ze źródeł odnawialnych. W projekcie zmiany Studium nie wyznaczono nowych terenów zabudowy.

Projektowane zmiany wprowadzono uwzględniając zasady ochrony środowiska przyrodniczego i dóbr kultury.

Charakterystyka typów oddziaływań na środowisko realizacji i funkcjonowania projektowanych zmian.

RODZAJ ODDZIAŁYWANIA	WYSTĘPOWANIE	
	FAZA REALIZACJI	FAZA FUNKCJONOWANIA
Bezpośrednie	<ul style="list-style-type: none">wzrost poziomu hałasu związany z pracami ziemnymi, ruchem maszyn przygotowujących teren do montażu instalacji fotowoltaicznej oraz przebudową ujęcia wody,wzrost emisji spalin,	<ul style="list-style-type: none">utrzymanie powierzchni biologicznie czynnych,brak emisji i wytwarzania odpadów,pobór wody
Pośrednie	<ul style="list-style-type: none">powstawanie odpadów w trakcie prac	<ul style="list-style-type: none">brak występowania
Wtórne	<ul style="list-style-type: none">brak występowania	<ul style="list-style-type: none">brak występowania
Skumulowane	<ul style="list-style-type: none">brak występowania	<ul style="list-style-type: none">brak występowania
Krótkoterminowe	<ul style="list-style-type: none">wzrost poziomu hałasu, emisji spalin, wytwarzanie odpadów,zmiany ukształtowania terenu w trakcie prac,	<ul style="list-style-type: none">hałas w trakcie lądowań i startów
Długoterminowe	<ul style="list-style-type: none">brak występowania	<ul style="list-style-type: none">utrzymanie powierzchni biologicznie czynnej,
Stałe	<ul style="list-style-type: none">zmiany ukształtowania terenu, dostosowanie do potrzeb inwestycji	<ul style="list-style-type: none">utrzymanie powierzchni biologicznie czynnej,pobór wody,nowy element w krajobrazie

Oddziaływania wpływające na:

- różnorodność biologiczną

Realizacja ustaleń zmiany Studium nie powinna stworzyć zagrożenia dla świata roślin i zwierząt. Jednak nie pozostanie bez wpływu na nie. Istniejące siedliska mogą zostać zubożone lub zlikwidowane na małych obszarach, dotyczy to obszaru ujęcia wody i terenu lokalizacji paneli fotowoltaicznych. Duże połacie pokryte panelami (sztuczne tworzywo w środowisku) rozmieszczone w otwartym krajobrazie mogą negatywnie oddziaływać na zasoby środowiska (rośliny, zwierzęta, siedliska, krajobraz). Realizacja może wpływać na zmianę warunków siedliskowych (ma znaczenie typ łąk i sposób ich użytkowania oraz gatunki zamieszkujące teren w sąsiedztwie cieku.

Bezpośrednia ingerencja nie dotyczy siedlisk cennych przyrodniczo, które zostały wykluczone z terenów inwestycji.

- ludzi

Wstąpi oddziaływanie bezpośrednie krótkotrwałe w trakcie realizacji inwestycji wynikające z prac budowlano – montażowych, nasilenie hałasu, emisji spalin, pyłów. Funkcjonujące zgodnie z określonymi zasadami w Studium obszary nie powinny wywoływać odczuwalnych skutków na terenach przylegających.

- zwierzęta i rośliny

Skutkiem długoterminowym będzie utrzymanie różnorodności świata roślin i zwierząt. Zmiana nie wpłynie na ograniczenie zasięgu terytorialnego siedlisk. Częściowo obejmie tereny zagospodarowane. W rejonie ujęcia wody utrzymane zostaną zbiorowiska łąkowe, pozostawione naturalnej sukcesji, regularnie wykaszane. W związku z zacieleniem (prze powierzchnie paneli) i utrzymaniem roślinności łąkowej, położeniem w sąsiedztwie cieku teren będzie atrakcyjnym miejscem dla płazów. Realizacja projektu w sposób ograniczający możliwość stworzenia bariery migracyjnej

dla zwierząt przyczyni się do zachowania ciągłości korytarza doliny cieku. Zagrożenia dla ptaków (możliwość mylenia tafli paneli z taflą wody) eliminowane są przez stosowanie panel o matowych powierzchniach. Cenne przyrodniczo obszary Natura 2000 Beskid Śląski rezerwat Kuźnie oraz pomniki przyrody pozostaną w nienaruszonym stanie, zachowane zostaną istniejące warunki.

- wodę

Nastąpią oddziaływania pośrednie, krótkotrwałe w trakcie wykonywania prac zarówno przebudowy ujęcia wody jak i instalacji fotowoltaicznej. Faza użytkowania realizowana zgodnie z zasadami gospodarki wodno-ściekowej określonej w Studium nie wpłynie na jakość i stan wód powierzchniowych i podziemnych.

Budowa farmy fotowoltaicznej nie przyczyni się do przesuszenia gruntu i szybszego spływu wód. Woda spływająca z paneli będzie wsiąkała w grunt. Częściowe zacielenie gruntu przez panele spowolni naturalne parowanie wody z powierzchni gruntu. Funkcjonowanie farmy fotowoltaicznej nie skutkuje powstawaniem zanieczyszczeń mogących mieć wpływ na środowisko gruntowo – wodne, nie są źródłem wytwarzania odpadów.

- powietrze

W fazie budowy oddziaływania będą bezpośrednie, krótkotrwałe, odwracalne, o bardzo ograniczonym zasięgu. Eksploatacja instalacji fotowoltaicznej jest bez emisyjna, nie powoduje emisji zanieczyszczeń do powietrza, nie jest źródłem szkodliwych gazów cieplarnianych. Nie powoduje również emisji ponadnormatywnego hałasu i wibracji. Występujące podczas działania instalacji promieniowanie elektromagnetyczne nie wpływa na pogorszenie klimatu elektromagnetycznego środowiska naturalnego (zgodnie z dopuszczalnymi wartościami parametrów fizycznych pól).

- powierzchnia ziemi i krajobraz

Sama realizacja zabudowy fotowoltaicznej w trakcie realizacji projektu spowoduje oddziaływanie bezpośrednie, krótkoterminowe, nieodwracalne. Zmiany krajobrazu będą stałe i długotrwałe. Realizacja zmian nie spowoduje ingerencji w walory krajobrazowe gminy ze względu na lokalizację przy granicy administracyjnej Gminy oraz terenów produkcji Browaru Arcyksiążęcego. Duże połacie pokryte panelami (sztuczne tworzywo w środowisku) będą nowym elementem w krajobrazie towarzyszącym zabudowie przemysłowej.

- klimat

Nie wystąpią trwałe zmiany w topoklimacie. Inwestycje wynikające z realizacji zmiany Studium pozostaną bez wpływu ze względu na ich bardzo mały zakres i powierzchnię oraz rozproszenie oraz brak potencjalnych oddziaływań na środowisko. Jedynie nagrzewanie się powierzchni paneli oraz konstrukcji instalacji fotowoltaicznej w dzień i wypromieniowanie ciepła nocą, może powodować lokalne niewielkie podwyższenie temperatury.

klimat akustyczny

Wystąpi wzrost uciążliwości w miejscu inwestycji w fazie jej realizacji, podczas instalacji paneli fotowoltaicznych wraz z urządzeniami towarzyszącymi. Funkcjonowanie nie przyczyni się do zmian warunków akustycznych. Eksploatacja nie powoduje emisji ponadnormatywnego hałasu i wibracji. Lądowisko, przy uwzględnieniu jego przeznaczenia, wielkości, ilości planowanych lądowań i startów, lokalizacji również nie przyczyni się do zmian warunków akustycznych.

- zasoby naturalne

Zagospodarowanie zgodne z zasadami określonymi w Studium nie powinno wpłynąć na jakość zasobów środowiska. W wyniku projektowanej zmiany utrzymana zostanie ilość terenów w użytkowaniu i zagospodarowaniu antropogenicznym, które jest oddziaływaniem trwałym i nieodwracalnym. Nadal eksploatowane będą zasoby wód. Możliwa będzie zmiana typu użytkowanego ujęcia wody i jego strefy ochrony bezpośredniej.

- zabytki, dobra materialne

Obiekty o wartościach zabytkowych i dobra materialne pozostaną trwale chronione zapisami Studium. Realizacja i funkcjonowanie zmiany Studium zgodnie z założeniami projektu i przepisami odrębnymi powinno pozostać bez wpływu na obiekty chronione zlokalizowane na terenie gminy. Zmiana mająca na celu rozszerzenie zakresu dopuszczonych usług realizowana będzie w granicach zespołu folwarcznego objętego ochroną gminnej ewidencji zabytków. Zmiana uwzględni rozszerzenie funkcji przy zachowaniu obowiązujących zasad ochrony obiektów o wartościach zabytkowych. Konstrukcje, instalacje związane z panelami fotowoltaicznymi realizowane w obszarze, gdzie prawdopodobieństwo zagrożenia powodzią jest średnie wymagane jest zabezpieczenie instalacji przed niszczącym działaniem wody.

- obszary Natura 2000

W obszarach Natura 2000 nie są wprowadzane żadne zmiany. Pozostaną one poza zasięgiem wpływów projektowanej zmiany Studium.

10. Propozycje rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Objęty analizą projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa nie zawiera rozwiązań alternatywnych. W trakcie prac nad zmianą projektu wybrano rozwiązania optymalne uwzględniające potrzeby ekonomiczne przedsiębiorców działających na terenie Gminy z zachowaniem wymagań wynikających z potrzeb ochrony środowiska. W terenie objętym analizą nie są planowane inwestycje mogące zawsze negatywnie oddziaływać na środowisko, których lokalizacja wymagałaby opcji kilku wariantów, a ich lokalizacja wynikałaby bezpośrednio z ustaleń Studium. Projekt zmiany Studium jest zgodny z podstawowymi zasadami ochrony przyrody. Zapisy planu ograniczają rozwiązania planistyczne umożliwiające lokalizację inwestycji mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko lub inwestycji mogących stwarzać konflikty lub kolizje z wymogami ochrony środowiska.

11. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko.

W projekcie zmiany Studium nie przewidziano lokalizacji inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Zmianami, które mogą być zaliczane do przedsięwzięć mogących skutkować potencjalnym negatywnym oddziaływaniem na środowisko jest realizacja i funkcjonowanie ładowiska oraz przebudowa funkcjonującego ujęcia wody. Ładowisko funkcjonować będzie na potrzeby Spółki (i na terenie do niej należącym i rozmiarach 10x10 m)) oraz potrzeby ratownictwa medycznego. Przebudowa ujęcia wody realizowana będzie w granicach istniejących terenów rozwoju i zaopatrzenia w wodę - ujęcia, zbiorniki. Realizacja instalacji fotowoltaicznych poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody nie jest zaliczana do przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko.

Realizacja wszelkich nowych inwestycji, zgodnie z zapisami Studium prowadzona powinna być w oparciu o czyste i bezpieczne dla środowiska technologie, charakteryzujące się niską energochłonnością, wodochłonnością oraz wytwarzaniem małej ilości odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi z zakresu ochrony środowiska i ochrony przyrody. Uwzględniając ograniczony zasięg i rodzaj wprowadzanych zmian, przy zachowaniu ograniczeń dla realizacji inwestycji wprowadzonych zapisami Studium oraz wymogami prawa określonymi w przepisach odrębnych, realizacja ustaleń projektu zmiany Studium nie powinna wywierać wpływu na środowisko.

12. Rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa określono podstawowe cele rozwoju gminy, którymi są; podniesienie standardu i jakości życia mieszkańców, ochrona środowiska naturalnego, ochrona walorów krajobrazowych, ochrona wartości kulturowych, wzrost atrakcyjności turystycznej. Kierunki postępowania sformułowano odpowiednio dla poszczególnych stref funkcjonalno- przestrzennych, tj. strefy urbanizacji, strefy terenów rolnych siedliskowych, strefy przyrodniczej.

W projekcie zmiany Studium zachowano wszystkie zapisy mające na celu ograniczenie lub eliminację negatywnych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska.

Wymagania w zakresie:

Ochrona powietrza:

- modernizacja istniejących źródeł ciepła,
- termomodernizacja budynków,
- poprawa efektywności wykorzystania energii,
- wykorzystanie paliw czystych ekologicznie, z zastosowaniem technologii zapewniających minimalne wskaźniki emisji gazów i pyłów do powietrza lub alternatywnych źródeł energii,
- eliminacja przypadków spalania odpadów w piecach domowych poprzez działania kontrolne i egzekucyjne,
- zwiększenie stopnia wykorzystania alternatywnych źródeł ciepła poprzez spalanie biomasy, instalację kolektorów słonecznych, pomp ciepła, wykorzystanie energii wiatru lub wody,
- rozbudowa sieci zaopatrującej w gaz.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:

Główny kierunek działania to:

- ochrona przed nieprawidłową eksploatacją i zanieczyszczeniem, między innymi poprzez działania zgodne z przepisami odrębnymi, w tym poprzez przestrzeganie zasad określonych w strefach ochrony tych wód,

- pozostawianie w bezpośrednim sąsiedztwie wód powierzchniowych terenów zieleni nie urządzonej, stanowiącej naturalną ich otulinę biologiczną,
- utrzymanie, modernizacja i rozbudowa istniejących urządzeń oraz sieci kanalizacyjnych,
- wymiana starszych, będących w złym stanie technicznym odcinków sieci, ograniczenie dopływu wód opadowych do kanalizacji sanitarnej,
- rozbudowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej w terenach przeznaczonych pod zabudowę, zlokalizowanych w całej strefie urbanizacji,
- stosowanie indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w terenach zabudowy rozproszonej o niskiej intensywności, zlokalizowanych poza terenem zwartej zabudowy,
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi.

Ochrona gruntów:

- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi,
- objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym systemem zbierania odpadów,
- ograniczenie ilości odpadów kierowanych na składowiska,
- podnoszenie skuteczności oraz rozwój selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem odpadów biodegradowalnych, wielkogabarytowych i niebezpiecznych,
- ograniczenie składowania odpadów komunalnych podlegających biodegradacji,
- zapewnienie skutecznych i zgodnych z wymogami ochrony środowiska rozwiązań w zakresie odzysku, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów.

Ochrona lokalnych i ponad lokalnych korytarzy ekologicznych:

Zachowanie ciągłości powiązań przyrodniczych uznano za szczególnie ważne. Oprócz korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym, w obszarze gminy wyznaczono sieć powiązań przyrodniczych miejscowych, które poprzez ograniczenia w intensywności zagospodarowania zapewniają utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych gminy.

Ochrona wartości krajobrazu przyrodniczego:

- stworzenie systemu przyrodniczego – na bazie istniejących zasobów – uwzględniającego różne formy zieleni (lasy, łąki, grupy zadrzewień, powiązania przyrodnicze itp),
- dalsze zwiększenie udziału zieleni leśnej w ogólnej powierzchni gminy,
- ochrona terenów powiązań przyrodniczych, korytarzy i węzłów ekologicznych, w tym zwłaszcza naturalnej otuliny biologicznej rzek, potoków i cieków wodnych,
- wytworzenie sieci ciągów powiązań przyrodniczych stanowiących system łączący różne formy użytkowania zieleni, a stanowiących uzupełnienie dla innego sposobu zagospodarowania terenu.

Ochrona gleb i rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

Kierunkami działań dążącymi do racjonalnego wykorzystania gleb oraz zapewnienia im właściwej ochrony są:

- zaktualizowanie i poszerzenie tematyki map glebowo-rolniczych,
- zapobieganie zanieczyszczeniu gleb środkami ochrony roślin; przeciwdziałanie degradacji chemicznej poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych,
- prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego (zagospodarowywanie gruntów o niskiej przydatności rolniczej);
- dostosowanie do naturalnego biologicznego potencjału gleb kierunków i intensywności produkcji;
- ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych spełniających rolę przeciwozyjną;
- kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji i pogarszaniu się jakości gleb oraz przeciwdziałanie zakwaszaniu;
- upowszechnienie zasad dobrej praktyki rolniczej;

- intensyfikacja działań dla propagowania zachęt i zasad dla rozwoju rolnictwa proekologicznego,
- zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym i rekreacyjno –wypoczynkowym,
- właściwe kształtowanie ekosystemów rolnych z wykorzystaniem otaczających je systemów naturalnych i ich zdolności do autoregulacji,
- ochrona istniejących sieci i urządzeń melioracji wodnych występujących w obszarze gminy Lipowa (sieci drenarskiej i rowów) a w sytuacji konieczności realizacji nowych inwestycji na terenach posiadających sieci i urządzenia melioracyjne.

Obszary i obiekty przyrodnicze chronione

Działania to:

- przestrzeganie zasad ochrony położonych w obszarze gminy formy przyrody:
 - rezerwatu przyrody „Kuźnie”,
 - pomników przyrody,
 - Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego,
 - obszaru SOOS Natura 2000 PLH240005 Beskid Śląski,
- prowadzenie stałego monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki);
- prowadzenie zalesiania równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów;
- zalesianie leżących odłogiem oraz słabych bonitacyjnie użytków rolnych;
- zwiększenie nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa;
- wprowadzenia takiej organizacji ruchu turystycznego i urządzeń turystycznych w lasach, aby turystyka i rekreacja nie kolidowały w spełnianiu przez lasy funkcji ekologicznych, produkcyjnych i poprodukcyjnych;
- ustalanie na etapie opracowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nieprzekraczalnej linii zabudowy od terenu lasu dla zapewnienia bezpiecznej odległości budynków od granicy lasu.

Ochrona przed skutkami osuwania się mas ziemnych:

Polega na wprowadzeniu zakazu realizacji nowej zabudowy na terenach osuwisk aktywnych okresowo, ograniczenia zabudowy na terenach osuwisk nieaktywnych oraz na terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

Ochrona przed powodziami:

Polega na:

- wyłączeniu z możliwości zabudowy terenów położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz w obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi,
- zabezpieczenia istniejącej zabudowy przy ograniczeniu jej uzupełniania w terenach zagrożonych,
- podaniu informacji o poziomie zagrożenia powodziowego,
- ograniczeniu możliwości inwestowania w obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi,
- wprowadzeniu ustaleń dotyczących istniejącej zabudowy w terenach zagrożonych powodzią,
- podaniu informacji o możliwości bezpiecznego inwestowania w tych obszarach.
- obowiązku realizacji konstrukcji pod wolnostojące panele fotowoltaiczne realizacji w sposób trwale związany z gruntem, konieczności zabezpieczenia instalacji przed niszczącym działaniem wody oraz wyniesienia modułów fotowoltaicznych i wszelkich urządzeń elektrycznych powyżej rzędnej wody Q1% (tj. powyżej 388,2 m n.p.m.).

Ochrona dóbr kultury i zabytków

Ustalenia polityki w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej mają na celu:

- objęcie stałą ochroną wszystkich zespołów zabytkowych oraz pojedynczych obiektów i elementów zabytkowych, które z racji posiadanej rangi historycznej i wartości winne być zachowane dla następnych pokoleń,

- zachowaniu ich naturalnego otoczenia, tj.: zarówno układów i założeń urbanistycznych, jak i zieleni towarzyszącej,
- objęciu stałą ochroną miejsc upamiętniających ważne wydarzenia historyczne,
- właściwe wykorzystanie obiektów zabytkowych w dostosowaniu do aktualnych potrzeb w sposób nie kolidujący z ich charakterem i stanowiący zagrożenia dla konstrukcji i substancji kulturowej,
- przestrzeganie zasad ochrony stanowisk archeologicznych zgodnie z ustalonymi przepisami odrębnymi stanowiącymi uwarunkowania dla inwestowania w rejonie ich występowania,
- opracowaniu dokumentacji historycznych dla poszczególnych zespołów i obiektów zabytkowych jako podstawy dla kreowania nowej, przebudowywanej i dostosowywanej do współczesnych wymogów istniejącej zabudowy,
- uzupełnianiu i korygowaniu gminnej ewidencji obiektów zabytkowych i innych dokumentacji historycznych.

13. Analiza wpływu wprowadzonych projektem zmian sposobu użytkowania terenu na cele ochrony obszaru Natura 2000 Beskid Śląski oraz Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego.

W wyniku realizacji analizowanego projektu nie nastąpi zmiana w sposobach użytkowania na terenie gminy, a tym samym zachowane zostaną istniejące sposoby użytkowania w granicach obszarów chronionych. Zachowane zostaną dotąd projektowane kierunki zagospodarowania wraz z zasadami dotyczącymi ochrony środowiska. W dotychczasowym zasięgu utrzymane zostaną tereny, w których obowiązuje zakaz realizacji nowej zabudowy. Wprowadzane zmiany realizowane będą poza terenami SOOS Natura 2000 Beskid Śląski oraz Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny.

Realizacja i późniejsze funkcjonowanie wynikające z wprowadzonych zmian pozostaną bez wpływu na cele ochrony obszaru Natura 2000 oraz Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego.

14. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji postanowień Studium

W przypadku braku realizacji projektu zmiany Studium zagospodarowanie realizowane byłoby zgodnie z obowiązującym Studium. Utrzymane zostałyby dotychczasowe zasady funkcjonalno – przestrzenne, ograniczenia dotyczące zasad realizacji zabudowy, zasady wpływające na jakość i ochronę środowiska. Wprowadzone zmiany w projekcie nie wpłyną na modyfikację oddziaływań na środowisko wynikającą z realizacji obowiązującego Studium.

15. Wnioski końcowe

1. Podsumowując można stwierdzić, że projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa obejmuje podstawowe ustalenia w zakresie określającym:

- funkcje obszaru,
- parametry rozwoju struktury przestrzennej,
- zasady ochrony środowiska,
- zamierzenia o charakterze proekologicznym.

2. Oceniany projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie spowoduje naruszenia równowagi przyrodniczej na obszarze opracowania, ani też ujemnych skutków dla zdrowia ludzi.

Projekt planu zapewnia:

- warunki do utrzymania i poprawy standardów środowiskowych warunków życia,
- możliwość realizacji priorytetów gospodarczych,
- ochronę gminnego systemu przyrodniczego,
- warunki dla ochrony zieleni otwartej oraz terenów leśnych,
- ochronę przed inwestycjami mogącymi pogorszyć stan środowiska,
- warunki rozwoju inwestycji proekologicznych (pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych),
- ochronę obszarów zachowujących historyczną strukturę przestrzenną wsi,
- ograniczenie wpływu na obszary chronione Natura 2000 Beskid Śląski oraz Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, obszary ochrony wód podziemnych i powierzchniowych.

Zakres przewidywanych przekształceń środowiska spowodowanych realizacją wprowadzonych zmian nie powinien wpłynąć na pogorszenie stanu środowiska i być zgodny z wnioskami prognozy obejmującej całość opracowania planistycznego.

16. Streszczenie

Potrzeba sporządzenia opracowania określanego prognozą oddziaływania na środowisko projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisów ustawy „O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.”

Prognoza ma na celu wykazanie, czy przyjęte w projekcie rozwiązania uwzględniają przedsięwzięcia niezbędne dla zapobiegania powstawaniu zagrożeń środowiska, czy spełniają one swoją rolę oraz w jakim stopniu realizacja ustaleń studium może oddziaływać na środowisko. Zgodnie z zapisami ustawowymi rolą prognozy jest sprawdzenie, czy w przyjętych rozwiązaniach zabezpieczony został we właściwy sposób interes środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Projektem zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego objęto tereny gminy Lipowa w granicach administracyjnych. Opracowana zmiana projektu Studium na celu: umożliwienia przebudowy ujęcia wody typu brzegowo-infiltracyjnego na potoku Leśnianka wykorzystywanego przez Arcyksiążęcy Browar w Żywcu na ujęcie typu poddenne, dopuszczenie możliwości realizacji instalacji fotowoltaicznej na potrzeby Arcyksiążęcego Browaru w Żywcu, wskazanie możliwości lokalizacji lądowiska dla helikopterów na terenach spółki Lipowe Wzgórza sp. z o.o. oraz rozszerzenia zakresu dopuszczonych funkcji dla części obiektów obsługi produkcji gospodarstw rolnych, hodowlanych i ogrodniczych (o usługi stolarskie, tapicerskie).

Realizacja ustaleń zmiany Studium o bardzo małym zakresie funkcjonalnym i terytorialnym (3.4 ha), częściowo zlokalizowanych w obrębie terenów już zagospodarowanych nie będzie powodować zmian w oddziaływaniu na środowisko w stosunku do przeprowadzonych analiz dla całości Studium.

W projekcie zmiany zastosowano rozwiązania chroniące środowisko takie jak: zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, lokalizację inwestycji w sposób zapewniający ochronę obszarów o dużych wartościach przyrodniczych, pozostawienie w dotychczasowym użytkowaniu terenów lasów, ochronę wód powierzchniowych i podziemnych w efekcie prowadzenia odpowiedniej gospodarki wodno – ściekowej i odpadami, ochronę powietrza. Umożliwiono realizację inwestycji proekologicznej (fotowoltaika).

Nie wprowadzono możliwości realizacji nowych inwestycji w obszarze Natura 2000 Beskid Śląski i Parku Krajobrazowym Beskidu Śląskiego, a proponowane zmiany w terenach w użytkowaniu przyrodniczym pozostaną bez wpływu na cele ochrony obszaru.

Można stwierdzić, że zakres przewidywanych przekształceń środowiska spowodowanych realizacją ustaleń projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Lipowa mieścić się będzie w dopuszczalnych granicach.